

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota 2025 (per 1.7.2025)

Vastgesteld: 20.06.2025 [Algemeen bestuur]

Inhoud

1. Verantwoording.....	5
1.1. Het fonds	5
1.2. Actuariële en bedrijfstechnische nota	5
1.3. Mate van detaillering	5
2. Organisatie.....	7
2.1. Structuur	7
2.2. Organisatie van het fonds.....	7
2.2.1. Bestuur	7
2.2.2. Taken en bevoegdheden	8
2.2.3. Sleutelfuncties	9
2.2.4. Verantwoordingsorgaan	9
2.2.4. Vaste adviseurs.....	10
2.2.5. Bestuursondersteuning.....	10
2.3. Certificering	10
2.3.1. Waarmerkend actuaris	10
2.3.2. Accountant	10
2.4. Compliance.....	10
2.5. Uitbestedingsbeleid.....	10
3. Goed pensioenfondsbestuur	12
3.1. Code Pensioenfondsen.....	12
3.1.1. Geschiktheidsbeleid.....	12
3.1.2. Opleiding	12
3.1.3. Kader beloningsbeleid.....	12
3.1.4. Evaluatie beleid.....	13
3.1.5. Integriteit (gedragscode en SIRA)	13
3.1.6. Beleid naleving sanctiewetgeving	13
3.1.7. Klachten.....	14
3.2.1. Meerjarig communicatiekader en communicatiejaarplan.....	14
4. Pensioenregeling	15
4.1. Verplichtstelling	15
4.2. Vrijwillige aansluiting	15
4.3. Vrijstelling van verplichte deelname	16
4.4. Deelnemerschap	16
4.4.1. Vrijwillige voortzetting	16
4.4.2. Premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid.....	16
4.5. Kenmerken pensioenregeling	16

4.5.1. De Basisregeling en Plusregeling	16
4.5.2. Beleggingskeuzes	17
4.5.3 Pensioenuitkering op pensioendatum	17
4.5.4 Aankoop nabestaandenpensioen	18
5. Financiële opzet	19
5.1. Technische voorzieningen	19
5.1.1. Technische voorziening voor risico (gewezen) deelnemers	19
5.1.2. Technische voorziening voor risico pensioenfonds	19
5.2. Reserves	21
5.2.1. Vereiste buffer over de technische voorzieningen	21
5.2.2. Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	22
5.2.3. Vereist eigen vermogen (VEV)	22
5.2.4. Algemene reserve	23
5.3. Dekkingsgraad	23
5.3.1. Actuele dekkingsgraad	23
5.3.2. Beleidsdekkingsgraad	24
5.3.3. Reële dekkingsgraad	24
5.3.4. Uitgangspunten vaststellen dekkingsgraden	24
5.4. Premiebeleid	25
5.4.1. Premiebeleid voor de Basisregeling	26
5.4.2. Premiebeleid voor de Plusregeling	26
5.4.3. Kostendekkende premie	27
5.5 Pensioeninkoop	27
5.6 Afkooptarieven	28
5.7 Sturingsmiddelen	28
5.7.1 Toeslagbeleid	29
5.7.2. Premiebeleid	29
5.7.3. Kortingsbeleid	29
5.8 Risicohouding	30
5.8.1 Risicohouding in de opbouwfase	32
5.8.2 Risicohouding in de uitkeringsfase	33
5.8.3 Kwantitatieve risicohouding	33
5.8.4 Risicohouding en governance	34
5.9 Haalbaarheidstoets	34
5.10. Beleid eigenrisicobeoordeling (ERB)	36
6. Vermogensbeheer	39
6.1. Opzet en uitvoering vermogensbeheeractiviteiten	39

6.1.1 Organisatie vermogensbeheer	39
6.2. Strategisch beleggingsbeleid.....	43
6.2.1 Doelstelling ten aanzien van het vermogen.....	43
6.2.2 Strategische portefeuille	45
6.2.3 Wijze van risicometing en -beheersing	47
6.2.4 Overige richtlijnen.....	48
7. Continuïteits- en financieel crisisplan	50
8. Toekomstvisie	51
Bijlagen.....	52
Bijlage I: Fondsdocumenten.....	52
Bijlage II: Vijfpartijenovereenkomst.....	53
Bijlage III: Verklaring beleggingsbeginselen.....	54
Bijlage IV: Uitbestedingsbeleid	55
Bijlage V: Continuïteits- en financieel crisisplan	56

1. Verantwoording

1.1. Het fonds

Naam	Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten
Aard fonds	Bedrijfstakpensioenfonds
Vestigingsplaats (statutair)	Zeist
KvK-inschrijvingsnummer	34107294
DNB-relatienummer	60792

Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten (hierna te noemen: ‘StiPP’) heeft ten doel binnen de werkingssfeer te voorzien in een oudedagsvoorziening voor de werknemers (uitzendkrachten en gedetacheerden) in de uitzendbranche. De uitzendbranche kenmerkt zich door dienstverbanden van korte duur, veelal zijn het personen die voor het eerst kennis maken met een (verplichte vorm van) pensioenvoorziening. Van belang is dat de regeling de maatschappelijke behoefte vervult om de “witte vlek” – het aantal mensen dat niet onder een (verplicht gestelde) pensioenregeling valt – te verkleinen.

Sociale partners bepalen de inhoud van de pensioenovereenkomst. Zij dragen ook vijf niet-uitvoerende bestuursleden voor, te weten drie niet-uitvoerende bestuursleden vanuit de werkgeversorganisaties en twee niet-uitvoerende bestuursleden vanuit de werknemersorganisaties. Daarnaast wordt één niet-uitvoerend bestuurslid, na toetsing door een voordrachtscommissie aan de profielschets, benoemd door het algemeen bestuur na verkiezing door de pensioengerechtigden of op voordracht van de vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan, mits deze vertegenwoordiger na verkiezingen is benoemd. De verhouding tussen cao-partijen en het algemeen bestuur is vastgelegd in het uitvoeringsreglement.

1.2. Actuariële en bedrijfstechnische nota

In de Actuariële en bedrijfstechnische nota (hierna te noemen: ‘Abtn’) van het fonds is vastgelegd op welke wijze het fonds uitvoering geeft aan het bepaalde in artikel 145 van de Pensioenwet en paragraaf 9 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Naast de beschrijving van de actuariële opzet en van de pensioenregeling wordt ook ingegaan op de organisatiestructuur en het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. Er wordt ook aandacht besteed aan de risicohoudingen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds alsmede aan de financiële sturingsmiddelen die het fonds ter beschikking heeft.

Het fonds meldt iedere wijziging in de Abtn binnen twee weken na de vaststelling van die wijziging aan De Nederlandsche Bank (hierna te noemen: ‘DNB’).

1.3. Mate van detaillering

In deze Abtn wordt het huidige en voorgenomen beleid in strategische zin omschreven.

Het bestuursbeleid is mede vastgesteld op grond van mogelijke variaties in omstandigheden die niet tot nieuw beleid aanleiding geven, maar wel tot een “tactische” aanpassing van gedragslijnen binnen het

gekozen beleid kunnen leiden. Voorbeelden hiervan zijn de aanpassing van de berekeningsgrondslagen aan nieuwe overlevingstafels en wijzigingen van de beleggingsmix op grond van economische omstandigheden zolang, deze binnen de in deze nota omschreven grenzen (inclusief bijlagen) blijven. Indien het algemeen bestuur meent dat het algemene beleid bijstelling behoeft, zal deze nota dienovereenkomstig worden aangepast.

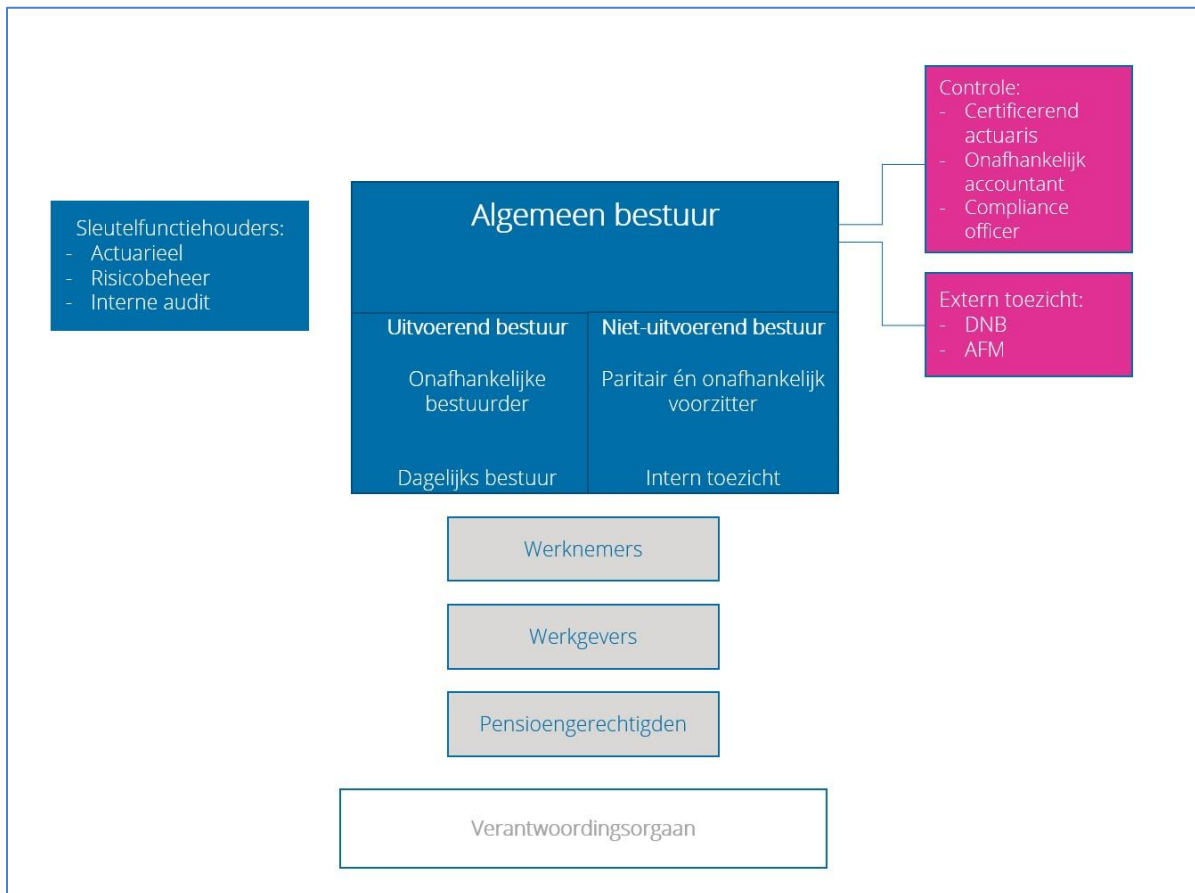
Deze Abtn is door het algemeen bestuur vastgesteld in de bestuursvergadering van 20 juni 2025.

De heer R.H.H. Ganzeboom
Uitvoerend bestuurder

De heer L. van Pol
Uitvoerend bestuurder

2. Organisatie

2.1. Structuur

2.2. Organisatie van het fonds

2.2.1. Bestuur

Het fonds heeft een (paritair) omgekeerd gemengd bestuur dat bestaat uit een uitvoerend bestuur en een niet-uitvoerend bestuur met een onafhankelijk voorzitter. Het algemeen bestuur bestaat in totaal uit tien leden:

- drie uitvoerende bestuursleden;
- zeven niet-uitvoerende bestuursleden, waarvan:
  - één onafhankelijk voorzitter;
  - drie leden namens werkgeversorganisaties;
  - twee leden namens werknemersorganisaties;
  - één lid namens pensioengerechtigden.

De voordracht van bestuursleden en de wijze waarop bestuursleden worden benoemd is nader uitgewerkt in artikel 6 van de statuten.

De samenstelling van het bestuur per 1 februari 2025 is als volgt:

<i>Naam</i>	<i>Functie</i>	<i>Vertegenwoordiging</i>
Mevrouw N.M. Edelenbos	Onafhankelijk voorzitter	n.v.t.
Mevrouw C. van Kleef-van Driel	Uitvoerend bestuurslid	n.v.t.
De heer R.H.H. Ganzeboom	Uitvoerend bestuurslid	n.v.t.
De heer L. van Pol	Uitvoerend bestuurslid	n.v.t.
De heer P.G.H. Rinkes	Niet-uitvoerend bestuurslid	Werkgever
De heer J.C. de Planque	Niet-uitvoerend bestuurslid	Werkgever
Mevrouw J.L. Verhulst	Niet-uitvoerend bestuurslid	Werkgever
Mevrouw U.S. van den Bout-Kisoen	Niet-uitvoerend bestuurslid	Werknemer
Mevrouw M. De Boer-Spoelstra	Niet-uitvoerend bestuurslid	Werknemer
De heer P. Schellekens	Niet-uitvoerend bestuurslid	Pensioengerechtigden

2.2.2. Taken en bevoegdheden

Algemeen bestuur

Het algemeen bestuur is belast met het bestuur van het fonds.

Het algemeen bestuur stelt zich bij het uitoefenen van zijn taak onafhankelijk op en draagt er zorg voor dat het fonds uitsluitend handelt ten behoeve van alle belanghebbenden van het fonds. Hierover wordt gerapporteerd in het (jaarlijkse) bestuursverslag van StiPP.

Uitvoerend bestuur

Het uitvoerend bestuur is verantwoordelijk voor en gemandateerd tot de uitvoering van het vastgestelde beleid. Daarnaast berust het dagelijks bestuur bij het uitvoerend bestuur. De uitvoerende bestuursleden hebben elk hun eigen aandachtsgebied, maar zijn te allen tijde collectief verantwoordelijk. De verdeling is:

1. uitvoerend bestuurslid 1: pensioenregeling, handhaving werkingssfeer en communicatie;
2. uitvoerend bestuurslid 2: vermogensbeheer en financiële opzet;
3. uitvoerend bestuurslid 3: risicomanagement, uitbesteding en IT.

Niet-uitvoerend bestuur

Het niet-uitvoerend bestuur heeft tot taak het houden van intern toezicht. Het niet-uitvoerend bestuur richt die taak in via een jaarlijks op te stellen toezichtsplan. Hierin worden aandachtspunten voor het toezicht vastgelegd.

Onafhankelijk voorzitter

De onafhankelijk voorzitter is voorzitter van het algemeen bestuur en van het niet-uitvoerend bestuur. De onafhankelijk voorzitter heeft onder meer de taken toe te zien op een goede samenstelling en een goed functioneren van het algemeen bestuur, en de evenwichtige afweging van belangen in de besluitvormings- en adviesprocedures te bewaken.

De taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur, het uitvoerend bestuur, het niet-uitvoerend bestuur en de onafhankelijk voorzitter alsmede de frequentie en samenstelling van de bestuursvergaderingen zijn vastgelegd in de statuten van het fonds en zijn waar nodig nader uitgewerkt in het bestuursreglement.

2.2.3. Sleutelfuncties

Het fonds beschikt over een risicobeheerfunctie, interne auditfunctie en actuariële functie. De sleutelfuncties zijn onderdeel van de beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds. Door het algemeen bestuur zijn houders voor de drie sleutelfuncties benoemd. Dit zijn:

- houder risicobeheerfunctie: de heer A.J.M. van Amerongen, benoemd per 1 september 2021;
- houder interne auditfunctie: de heer E. Mulder benoemd per 3 februari 2023;
- houder actuariële functie: de heer R. Schilder, benoemd per 1 januari 2020.

De taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctiehouders zijn nader uitgewerkt in het reglement sleutelfuncties.

2.2.4. Verantwoordingsorgaan

Het bestuur heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld. De betrokken partijen zijn als volgt vertegenwoordigd:

- vier leden van de geleding deelnemers;
- één lid van de geleding pensioengerechtigden;
- twee leden van de geleding werkgevers.

De leden van de geleding deelnemers zijn benoemd door de werknemersorganisaties FNV, CNV en De Unie. De leden van de geleding werkgevers zijn benoemd door werkgeversverenigingen ABU en NBBU. De leden zijn benoemd voor een periode van vier jaar. De pensioengerechtigden worden, indien het algemeen bestuur overgaat tot verkiezingen, door het uitvoerend bestuur, na goedkeuring door het niet-uitvoerend bestuur, benoemd. Voor zover geen verkiezing plaatsvindt, benoemen de werknemersorganisaties die de laatste aanvraag tot wijziging van de verplichtstelling van het fonds hebben ondertekend de leden die de pensioengerechtigden vertegenwoordigen.

Het algemeen bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Het niet-uitvoerend bestuur legt aan het verantwoordingsorgaan verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het algemeen bestuur, over het door het algemeen bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit gebeurt onder andere aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en overige informatie, waaronder de bevindingen van het niet-uitvoerend bestuur. De bevoegdheden en werkwijze van het verantwoordingsorgaan alsmede de vergaderfrequentie en – samenstelling zijn nader uitgewerkt in de statuten van het fonds en het reglement van het verantwoordingsorgaan.

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan per 1 juli 2025 is als volgt:

Naam	Vertegenwoordiging
De heer P.C.W. Feld (voorzitter	Werkgevers
De heer J. Vente	Deelnemers
Mevrouw I. Nauta	Deelnemers
De heer A. Farissi	Deelnemers
De heer L. Kurvers	Deelnemers
De heer M. van Dijk	Werkgevers
De heer S.J. van den Bogaard	Pensioengerechtigden

2.2.4. Vaste adviseurs

Het algemeen bestuur laat zich structureel bijstaan door een adviserend actuaris en een beleggingsadviseur. Het algemeen bestuur blijft te allen tijde eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van het fonds en houdt dan ook toezicht op zijn vaste adviseurs alsook op de adviseurs die incidenteel worden ingehuurd.

2.2.5. Bestuursondersteuning

Het algemeen bestuur en het verantwoordingsorgaan worden ondersteund door een bestuurssecretariaat. Dit bestuurssecretariaat is onderdeel van de dienstverlening van de pensioenuitvoeringsorganisatie (hierna te noemen: 'PUO') PGGM.

2.3. Certificering

Het boekjaar van het pensioenfonds loopt gelijk met het kalenderjaar.

StiPP verstrekt periodiek binnen de daartoe vastgestelde termijnen de voorgeschreven staten aan de toezichthouder.

2.3.1. Waarmerkend actuaris

Het bestuur heeft de heer R. Schilder, actuaris AG en werkzaam bij Willis Towers Watson Netherlands B.V. gevestigd te Amsterdam, aangesteld als onafhankelijk bevoegd waarmerkend actuaris.

De waarmerkend actuaris, stelt een actuariële verslag op waarin een verklaring wordt genomen van zijn bevindingen bij de jaarlijkse verslagstaten, waarbij de fondsmiddelen worden getoetst en de vermogenspositie wordt beoordeeld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de gegevens van de accountant.

2.3.2. Accountant

Het bestuur heeft de heer D. van Walraven, verbonden aan KPMG, gevestigd te Utrecht, aangesteld als externe accountant.

De accountant verstrekt een controleverklaring bij de jaarlijkse verslagstaten, waarbij een oordeel wordt gegeven over de betrouwbaarheid van de weergave van de gegevens over de grootte en samenstelling van het vermogen van het fonds en het resultaat ultimo het verslagjaar.

2.4. Compliance

Het bestuur heeft mevrouw L. Maters, werkzaam bij BDO te Utrecht, aangesteld als compliance officer. De compliance officer volgt en bewaakt de naleving van de gedragscode en integere bedrijfsvoering. De compliance officer adviseert over wijzigingen in wet- en regelgeving en fungeert als vraagbaak voor de bij het fonds verbonden personen.

Het algemeen bestuur heeft een gedragscode vastgesteld. De bijbehorende verklaring van naleving wordt door de verbonden personen jaarlijks ondertekend.

2.5. Uitbestedingsbeleid

Beheer Pensioenadministratie

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regeling. Het algemeen bestuur heeft een pensioenbeheerovereenkomst afgesloten met PGGM voor de uitvoering van de pensioenadministratie en voor bestuursondersteuning. In de overeenkomst zijn de activiteiten van de uitvoeringsorganisatie voor het fonds vastgelegd, onderverdeeld in administratieve, financiële, actuariële en juridische activiteiten, communicatie en overige werkzaamheden.

Het fonds heeft eveneens een service level agreement met PGGM afgesloten. In deze overeenkomst is opgenomen dat alle door de uitvoeringsorganisatie verrichte werkzaamheden specifiek zijn vastgelegd.

Aan het uitvoerend bestuur wordt periodiek gerapporteerd over de mate waarin de overeengekomen service-level-afspraken worden voldaan conform de door het algemeen bestuur vastgestelde KPI's. Daarnaast is contractueel een procedure vastgelegd die partijen volgen indien één of enkele service-level-afspraken niet worden nagekomen. In de overeenkomst zijn onder andere de werkzaamheden die PGGM verricht voor het fonds en de daarmee gepaard gaande verplichtingen, omschreven.

De pensioenbeheerovereenkomst tussen het fonds en PGGM is voor de periode 1 juli 2022 tot 1 januari 2029 afgesloten. De service level agreement wordt elk jaar herzien.

Bestuursondersteuning

Het bestuur heeft een nadere overeenkomst inzake bestuursondersteuning en beleidsadvisering afgesloten met PGGM Strategic Advisory Services B.V. voor de periode tot 1 januari 2027.

Beheer beleggingen

Het bestuur heeft met ingang van 1 mei 2020 voor onbepaalde tijd een fiduciaire vermogensbeheerovereenkomst met Van Lanschot Kempen Investment Management (hierna te noemen: "VLK IM") afgesloten. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomst. In de daarbij horende beleggingsmandaten zijn de uitgangspunten van de selectie voor externe vermogensbeheerders omschreven. Daarnaast is er tussen StiPP, VLK IM en drie andere partijen een vijf-partijenovereenkomst opgesteld. Deze is als bijlage bij de Abtn opgenomen. Op maandbasis wordt door de vermogensbeheerder gerapporteerd over het gevoerde beleid met betrekking tot de gehele beleggingsportefeuille en het beleid binnen strategische portefeuilles, de portefeuilleverdeling, de performance en de performanceattributie. Daarnaast wordt periodiek gerapporteerd over de met het bestuur overeengekomen serviceafspraken met betrekking tot de dienstverlening.

Wat betreft het vermogensbeheer wordt mede verwezen naar hoofdstuk 6 en naar de bijlage Verklaring beleggingsbeginselen.

Bewaarneming van effecten en beleggingsadministratie

Het fonds heeft de bewaarneming van zijn effecten en de beleggingsadministratie per 1 juli 2016 voor onbepaalde tijd uitbesteed aan CACEIS Bank S.A. Netherlands Branch ("CACEIS") te Amsterdam. De bevoegdheden van CACEIS als de bewaarder van de effecten van het fonds zijn vastgelegd in een bewaarovereenkomst.

Het bestuur heeft het uitbestedingsbeleid vastgelegd in een separaat document. Dit document maakt onderdeel uit van de Abtn en is als bijlage opgenomen.

3. Goed pensioenfondsbestuur

3.1. Code Pensioenfondsen

StiPP onderschrijft de Code Pensioenfondsen (hierna te noemen: 'de Code'), die is opgesteld door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid. De Code werkt volgens het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Dit betekent dat StiPP de normen van de Code toepast of in het bestuursverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast.

3.1.1. Geschiktheidsbeleid

Het algemeen bestuur heeft een geschiktheidsbeleid opgesteld om ervoor te zorgen dat de geschiktheid binnen het algemeen bestuur gewaarborgd blijft en zowel het individueel bestuurslid als het collectief voldoet aan de door DNB vereiste deskundigheid en competenties. Het geschiktheidsbeleid van het fonds is erop gericht dat binnen het bestuur een zodanig niveau van kennis en ervaring aanwezig is dat zeker is gesteld dat het fonds behoorlijk bestuurd wordt. Ook definieert het geschiktheidsbeleid de benodigde competenties en wordt er aandacht gegeven aan professioneel gedrag. Voor alle leden van het algemeen bestuur geldt dat zij bij aantreden aantoonbaar geschikt zijn op (minimaal) niveau A op alle beschreven aandachtsgebieden. Om de collectieve geschiktheid van het algemeen bestuur te borgen, geldt voorts dat op elk aandachtsgebied minimaal twee bestuursleden binnen het niet-uitvoerend bestuur niveau B scoren. De uitvoerende bestuursleden beschikken (in elk geval) op de hen toegewezen aandachtsgebieden over niveau B. Voor de eisen met betrekking tot de geschiktheid en verantwoordelijkheid sluit StiPP zich volledig aan bij de eindtermen zoals genoemd in de Beleidsregel geschiktheid 2012 en het Servicedocument Besturen van een pensioenfonds (van de Pensioenfederatie).

3.1.2. Opleiding

Ieder jaar volgt het algemeen bestuur twee of drie dagen opleiding om de kennis op peil te houden. Er is budget voor het volgen van cursussen indien dit noodzakelijk is voor het aanvullen van kennis. De afspraken met betrekking tot opleiding van bestuursleden zijn vastgelegd in het opleidingsplan.

3.1.3. Kader beloningsbeleid

Goed bestuur vereist dat de belangen van de deelnemers voorop staan en dat deze evenwichtig worden behartigt. Daarbij mag zorgvuldigheid, deskundigheid en vaardigheid van een bestuur en leden van andere organen verwacht worden.

Het beloningsbeleid draagt bij aan het bevorderen, aantrekken en behouden van geschikte leden voor de diverse organen van het pensioenfonds. Uitgangspunt is een beheerste en integere bedrijfsvoering die gericht is op de langere termijn. Dit houdt in dat de beloningen beheerst, duurzaam en passend zijn en in redelijke verhouding staan tot de verantwoordelijkheid, de functie-eisen en het tijdsbeslag. Het beloningsbeleid is afgestemd op de omvang en de organisatie van het fonds en op de aard, omvang en complexiteit van de werkzaamheden. De operationalisering van beloningsbeleid is vastgelegd in de regeling vergoedingen.

Beheerst beloningsbeleid betekent bij StiPP dat er vaste vergoedingen worden verstrekt. De vergoedingen kennen geen variabele elementen en moedigen zodoende in essentie niet aan tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is¹. Voor de hoogte van de vaste vergoedingen wordt aangesloten bij objectieve, maatschappelijk aanvaardbare normen. De vergoedingen (beloningen) van het bestuur

---

¹ Het beloningsbeleid houdt geen rekening met de integratie van duurzaamheidsrisico's. De beloning is niet gekoppeld aan ESG-factoren en zet niet aan tot het nemen van buitensporige risico's in verband met duurzaamheidsrisico's.

overschrijden de Wnt-norm² niet. StiPP hanteert het uitgangspunt dat het beloningsbeleid niet moet aanzetten tot het nemen van risico's, waaronder duurzaamheidsrisico's. De beloning is daarmee onafhankelijk van het rendement en risico van de beleggingsportefeuille. De afwegingen van eventuele duurzaamheidsrisico's worden daardoor niet beïnvloed door het beloningsbeleid.

De leden van het bestuur en de sleutelfunctiehouders ontvangen een vaste vergoeding per jaar voor het uitvoeren van hun werkzaamheden. De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen ook een vaste vergoeding. Het voorzitterschap van het verantwoordingsorgaan brengt extra werkzaamheden met zich mee. Daarom ontvangt de voorzitter een hogere vergoeding dan een regulier lid. De vergoedingen van de bestuursleden alsmede de leden van het verantwoordingsorgaan zijn opgenomen in de regeling vergoedingen.

Beloningen bij partijen waaraan is uitbesteed

Het beloningsbeleid van de partij waaraan wordt uitbesteed, is één van de beoordelingscriteria in het selectieproces bij uitbesteding. StiPP heeft geen normen gesteld voor de maximale hoogte van de medewerkersbeloningen bij partijen waaraan is uitbesteed. Van belang is met name dat de wijze van beloning het belang van het pensioenfonds ondersteunt en beheerst is. Hierbij zijn excessieve beloningen en perverse prikkels in het beloningsbeleid van een uitbestedingspartij per definitie ongewenst. StiPP moet kunnen vaststellen dat het beloningsbeleid niet aanmoedigt tot het nemen van onaanvaardbare risico's.

Na selectie en aanstelling van een uitbestedingspartij zoekt het bestuur periodiek en actief de dialoog met de uitbestedingspartijen over het gevoerde beloningsbeleid. Uitbestedingspartijen worden ook verplicht gesteld wijzigingen in hun beloningsbeleid direct te melden bij StiPP.

3.1.4. Evaluatie beleid

Het algemeen bestuur, het uitvoerend bestuur en het niet-uitvoerend bestuur evalueren jaarlijks het eigen functioneren. Hierbij is conform de Code minimaal één keer in de drie jaar een externe persoon bij betrokken.

3.1.5. Integriteit (gedragscode en SIRA)

Bij de evaluatiegesprekken wordt de jaarlijkse rapportage van de compliance officer over de naleving van de gedragscode betrokken. Voorts beschikt het fonds over een integriteitsbeleid en de SIRA (integriteitsrisico-analyse). Het beleid is er op gericht om integriteitsrisico's tot een absoluut minimum beperkt te houden en zo snel mogelijk adequate maatregelen te nemen mocht er (een kans op het ontstaan van) een integriteitsrisico zich voordoen. Dit geldt zowel voor de eigen organisatie als voor zakelijke partijen. De bruto- en netto-risico's in de integriteitsrisico-analyse worden jaarlijks door het algemeen bestuur heroverwogen en waar nodig aangepast.

3.1.6. Beleid naleving sanctiewetgeving

In het uitbestedingsbeleid van het fonds is opgenomen dat uitbesteede partijen de sanctiewetgeving moeten naleven. Het fonds heeft als aanvullende eisen voor de pensioenuitvoerder en de vermogensbeheerder dat er een procesbeschrijving dient te zijn, er periodiek gerapporteerd moet worden aan het fonds en dat er beheersmaatregelen opgenomen moeten zijn in de ISAE 3402-rapportages.

Ten aanzien van de naleving van de sanctiewetgeving voor verbonden personen van StiPP zijn hierover bepalingen opgenomen in de gedragscode en het integriteitsbeleid van het fonds.

---

² De Wnt maximeert de bezoldiging van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector op 100% van het ministersalaris.

3.1.7. Klachten

Het algemeen bestuur heeft twee leden van het uitvoerend bestuur gemandateerd klachten van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden, aangesloten werkgevers en andere personen die een recht kunnen ontlenen of menen te kunnen ontlenen op basis van de statuten en de reglementen te behandelen, conform de procedure zoals opgenomen in het klachtenreglement. De PUO rapporteert periodiek aan het uitvoerend bestuur over de ontvangen klachten en de afhandeling hiervan (o.b.v. een feedbackrapportage).

3.2. Communicatie

3.2.1. Meerjarig communicatiekader en communicatiejaarplan

StiPP heeft een meerjarig Communicatiekader dat ziet op de periode 2023-2025. Vanuit dit kader stelt het uitvoerend bestuur jaarlijks een communicatieplan en communicatiebegroting op en legt dit – ter vaststelling – voor aan het algemeen bestuur.

Het fonds informeert de werkgevers, de deelnemers en de pensioengerechtigden via de website en de portalen van het fonds. Hierop zijn ook de fondsdocumenten (zie bijlage I: Lijst fondsdocumenten) te downloaden. Daarnaast verzendt het fonds aan de (gewezen) deelnemers de Pensioen 1-2-3, UPO's en beëindigingberichten, conform de voorschriften uit de Pensioenwet (PW). Tevens informeert het fonds de werkgevers en de werknemers middels periodieke nieuwsbrieven.

3.3. Beheerste en integere bedrijfsvoering

StiPP heeft haar organisatie zo ingericht dat deze een beheerste en integere bedrijfsvoering waarborgt. StiPP waarborgt dit door onder andere de risico's in kaart te brengen en beleid te formuleren om deze risico's te beheersen.

Onderdeel van de beheerste en integere bedrijfsvoering is het vaststellen van sleutelfuncties. StiPP kent, conform IORP II-vereisten, drie sleutelfuncties:

1. risicobeheerfunctie;
2. interne auditfunctie;
3. actuariële functie.

De sleutelfunctiehouders rapporteren ten minste twee keer per jaar schriftelijk aan het algemeen bestuur. Materiële bevindingen en aanbevelingen meldt de houder aan het algemeen bestuur. De houders vervullen hun taken onafhankelijk. Sleutelfunctiehouders genieten de bescherming van de incidentenregeling en de klokkenluidersregeling.

De taken, verantwoordelijkheden, kennis- en competentievereisten voor de houders zijn opgenomen in een functieprofiel. Het fonds is verantwoordelijk voor de toetsing aan dit profiel en toetst hiermee direct de geschiktheid en betrouwbaarheid van de houders.

Het fonds kent een reglement sleutelfuncties waarin de inrichting, taken, rapportageverplichtingen en de mogelijkheden tot melding zijn opgenomen.

StiPP voert eens in de drie jaar een eigenrisicobeoordeling uit, of zoveel eerder als een substantiële wijziging van het risicoprofiel of de pensioenregeling dat vereist. (Zie ook paragraaf 5.10.)

4. Pensioenregeling

4.1. Verplichtstelling

Op aanvraag van de sociale partners in de bedrijfstak voor Personeelsdiensten heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het deelnemen in het fonds per 1 januari 2004 verplicht gesteld voor flexkrachten.

Werkgevers en werknemers die voldoen aan de voorwaarden inzake de verplichtstelling, dienen zich te melden op het moment dat voor hen de aansluitingsplicht c.q. de deelnemingsplicht van toepassing is. De aangesloten werkgever is verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste gegevens die nodig zijn om de pensioenregeling uit te kunnen voeren.

Bij inschrijving in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel wordt een nieuw bedrijf ingedeeld aan de hand van de bedrijfsactiviteiten. Werkgevers die volgens deze indeling aan uitzenden en/of inlenen doen, worden na toetsing of zij voor minimaal 50% van het totale premieplichtig loon op jaarbasis uitzendkrachten ter beschikking stellen door StiPP benaderd voor verplichte aansluiting. Daarnaast worden werkgevers die nieuw zijn toegevoegd aan het NEN-register of lid zijn geworden van een van de brancheorganisaties, eveneens benaderd voor verplichte aansluiting. Werkgevers die worden benaderd voor verplichte aansluiting, worden gevraagd nadere informatie te verstrekken om de aansluitplicht te beoordelen. Als aan het verzoek tot het verstrekken van nadere informatie, ondanks diverse rappels, niet wordt voldaan, dan wordt aan de hand van de beschikbare informatie een aansluiting gerealiseerd. Eventueel wordt nog een bedrijfsonderzoek bij het bedrijf verricht.

Als een aansluiting is gerealiseerd, dan wordt de werkgever hiervan in kennis gesteld en wordt hem de nodige informatie toegezonden.

Aan de hand van de opgave van de werkgever wordt de pensioenpremie berekend en een premienota vastgesteld. De nota wordt aan de werkgever gezonden.

Wanneer een werkgever met deelnemingsplichtig personeel in dienst verzuimt zich aan te melden bij StiPP en de werkgever wordt op een later tijdstip getraceerd, dan wordt de werkgever met terugwerkende kracht aangesloten.

Onder werkgever wordt in dit verband verstaan een uitzendonderneming of de natuurlijke of rechtspersoon, die voor ten minste vijftig procent (50%) van het totale premieplichtig loon in de zin van artikel 16 Wet financiering sociale verzekeringen op jaarbasis werknemers ter beschikking stelt van opdrachtgevers, zijnde de werkgever in de zin van artikel 7:690 van het Burgerlijk Wetboek, niet zijnde de payrollonderneming of de rechtspersoon die uitsluitend werknemers intraconcern ter beschikking stelt.

4.2. Vrijwillige aansluiting

StiPP is statutair bevoegd om een werkgever die niet onder de werkingssfeer van het fonds valt, onder voorwaarden op vrijwillige basis bij het fonds aan te sluiten. Het bestuur van StiPP kan in deze situatie een uitvoeringsovereenkomst sluiten met een werkgever. Dit kan alleen indien aan één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- de loonontwikkeling bij deze werkgever ten minste gelijk is aan die in de uitzendsector en de werkgever deelneemt in de sociale fondsen van dezelfde bedrijfstak;
- er sprake is van een groepsverhouding tussen de werkgever die zich vrijwillig wil aansluiten en een andere werkgever die onder de werkingssfeer van StiPP valt;

- dit aansluitend gebeurt aan een periode waarin de werkgever wel onder de werkingssfeer van StiPP viel.

De vrijwillige aansluiting wordt neergelegd in een uitvoeringsovereenkomst tussen StiPP en de aan te sluiten onderneming. StiPP is bevoegd in deze overeenkomst nadere voorwaarden aan de vrijwillige aansluiting te stellen. Deze nadere voorwaarden zijn opgenomen in de statuten. Het fonds kent daarnaast een beleid vrijwillige aansluiting.

4.3. Vrijstelling van verplichte deelname

In een aantal door het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 voorgeschreven situaties is het fonds op verzoek van een werkgever verplicht vrijstelling te verlenen van deelneming aan de pensioenregeling. Met inachtneming van de voorschriften van het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 kan het fonds ook om andere redenen op verzoek van een werkgever vrijstelling van verplichte deelneming verlenen. Het Vrijstellingsbeleid wordt door het bestuur nader ingevuld en vastgesteld, waaronder de wijze waarop verzoeken voor vrijstelling worden behandeld.

4.4. Deelnemerschap

4.4.1. Vrijwillige voortzetting

StiPP is bevoegd individuele (gewezen) deelnemers toe te staan de deelneming in het fonds na beëindiging van de deelneming voort te zetten.

Met vrijwillige voortzetting is het mogelijk dat de gewezen deelnemer voor een periode van maximaal drie jaar de deelneming voor eigen rekening voortzet. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- De pensioenregeling wordt ongewijzigd voortgezet;
- De voortzetting voor eigen rekening is niet mogelijk indien betrokkene van een ander fiscaal gefaciliteerde oudedagsvoorziening gebruik maakt.

Een verzoek tot vrijwillige voortzetting van de opbouw van het ouderdomspensioen moet worden gedaan binnen negen maanden na het einde van de deelneming. De periode van vrijwillige voortzetting mag in totaal de maximale duur van drie jaar niet overschrijden, behoudens de uitzonderingen zoals genoemd in het reglement.

Het fonds kan nadere voorwaarden aan de vrijwillige voortzetting verbinden.

4.4.2. Premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid

In de Plusregeling (zie paragraaf 4.5) is er de mogelijkheid van premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid. StiPP kent, op basis van de door UWV beschikbaar gestelde gegevens, actief premievrijstelling toe indien een deelnemer hier conform het pensioenreglement van de Plusregeling recht op heeft.

4.5. Kenmerken pensioenregeling

4.5.1. De Basisregeling en Plusregeling

Sinds 1 januari 2008 bestaat de pensioenregeling voor de uitzendsector uit een Basis- en Plusregeling. De Basisregeling is een voortzetting van de regeling die voor 2008 gold. Met de Plusregeling wordt beoogd werknemers die voor langere tijd werkzaam zijn in de uitzendbranche, de mogelijkheid te geven een beter pensioen op te bouwen. De Plusregeling is daarom uitgebreider dan de Basisregeling. Zo is er de mogelijkheid van premievrije deelneming bij arbeidsongeschiktheid, is er voor actieve deelnemers een

nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd en kunnen deelnemers met een samenlevingscontract (onder voorwaarden) in aanmerking komen voor nabestaandenpensioen.

Voor de inhoud van de pensioenregelingen wordt verwezen naar de pensioenreglementen (www.stippensioen.nl).

4.5.2. Beleggingskeuzes

StiPP biedt, buiten de keuzes die wettelijk zijn vastgelegd, binnen het beleggingsbeleid in beginsel geen individuele beleggingskeuzes aan (gewezen) deelnemers. De standaard lifecycle is afgestemd op de aankoop van een stabiel pensioen. Deze lifecycle bouwt het beleggings- en renterisico af richting de pensioendatum.

In afwijking van de standaard lifecycle biedt StiPP aan (gewezen) deelnemers van 57 jaar en ouder de mogelijkheid om een voorlopige keuze te maken voor beleggen voor een variabel pensioen. Deze keuze wordt actief voorgelegd aan actieve deelnemers en aan gewezen deelnemers met een kapitaal boven € 6.000,-³. Wanneer (gewezen) deelnemers geen keuze maken, is de default de lifecycle die voorsorteert op een stabiele uitkering. Het is mogelijk maandelijks te switchen tussen beide lifecycles.

De strategische beleggingsmixen voor beide lifecycles zijn als volgt:

	Percentage zakelijke waarden:							
Leeftijdsgroep (jaren)	<52	52-54	55-56	57-58	59-60	61-62	63-64	>=65
Bij risico-afbouw	80%	73%	66%	54%	42%	31%	19%	8%
Bij doorbeleggen	80%	73%	66%	62%	56%	49%	43%	37%

Bij de voorlopige keuze (57 jaar) worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de communicatie-uitingen wordt de verwachte ontwikkeling van het kapitaal vermeld.
- De getoonde ontwikkeling van de kapitalen is gebaseerd op de uitkomsten van doorrekening van DNB-scenario's met betrekking tot de uniforme rekenmethodiek voor pensioenuitvoerders (URM). Deze worden ieder kwartaal geactualiseerd.
- Er wordt in de prognoseberekening, conform de vereisten van de URM, rekening gehouden met toekomstige premies.

4.5.3 Pensioenuitkering op pensioendatum

Op pensioendatum dient het beschikbare kapitaal omgezet te worden in een levenslange uitkering. Hiertoe wordt een deelnemer zes maanden voorafgaand aan de AOW-datum én, indien geen keuze gemaakt, zes maanden voorafgaand aan de pensioendatum, benaderd voor de aanvraag van het pensioen. Het fonds verstrekt hierbij informatie over de keuzemogelijkheden op pensioendatum, waaronder de keuze voor de aankoop van een stabiel of variabel pensioen.

4.5.3.1 Aankoop stabiel pensioen bij StiPP (default)

Op pensioendatum wordt er met het beschikbare kapitaal een stabiel pensioen bij StiPP aangekocht

³ Voor gewezen deelnemers met een kapitaal onder de € 6.000,- is de keuze beschikbaar op het portaal (de 'Mijn Omgeving').

(default). Dit gebeurt met behulp van maandelijks wijzigende inkoopfactoren (zie hoofdstuk 5). Een kapitaal onder de afkoopgrens wordt op pensioendatum afgekocht, mits de deelnemer hiermee instemt.

4.5.3.2 Aankoop vast pensioen bij verzekeraar

Een (gewezen) deelnemer heeft op pensioendatum het recht om met zijn beschikbare kapitaal een vast pensioen aan te kopen bij een verzekeraar ('shoprecht'). Deze keuze wordt 6 maanden voor de AOW-datum respectievelijk de pensioendatum actief voorgelegd aan de (gewezen) deelnemer. Het fonds hevelt na verzoek, en mits voldaan aan de voorwaarden, op of rond de pensioendatum het beschikbare kapitaal over naar de verzekeraar van keuze.

4.5.3.3 Aankoop variabel pensioen bij verzekeraar

Een (gewezen) deelnemer heeft op pensioendatum het recht om met zijn beschikbare kapitaal een variabel – of een combinatie van een vast en variabel – pensioen aan te kopen bij een verzekeraar ('shoprecht'). Deze keuze wordt zes maanden voor de AOW-datum respectievelijk de pensioendatum actief voorgelegd aan de (gewezen) deelnemer. StiPP biedt zelf géén variabele uitkering aan. Het fonds begeleidt de deelnemer bij de keuze voor een variabele uitkering door het gebruik van het standaardmodel. Daarnaast biedt StiPP, door middel van de website <https://stipp.metpensioen.nl>, inzicht in de mogelijke hoogte van de variabele uitkering die in de markt kan worden aangekocht. Het fonds draagt na verzoek voor de aankoop van de een variabel pensioen bij een verzekeraar, en mits voldaan aan de voorwaarden, op of rond de pensioendatum het beschikbare kapitaal over naar de verzekeraar van keuze.

4.5.4 Aankoop nabestaandenpensioen

Bij ingang nabestaandenpensioen wordt de keuze voor een stabiel of variabel pensioen actief voorgelegd. De default is de aankoop van een stabiel pensioen bij StiPP. Hierbij geldt:

- bij inkoop van een stabiel pensioen bij StiPP wordt de contante waarde van het totale partnerpensioen (inclusief aanspraak uit de risicodekking indien van toepassing), overgeheveld naar de Uitkeringenpool.
- de contante waarde wordt berekend aan de hand van het maandelijks vast te stellen inkooptarief voor een direct ingaand nabestaandenpensioen, welke op moment van overlijden geldt. Dit inkooptarief wordt verlaagd met de bufferopslag en de opslag voor excassokosten. (Zie voor de percentages hoofdstuk 5.)

StiPP biedt zelf géén variabel (nabestaanden)pensioen aan. Een variabel pensioen kan desgewenst worden aangekocht bij een verzekeraar. StiPP draagt na verzoek, en mits voldaan aan de voorwaarden, het beschikbare kapitaal en indien van toepassing de contante waarde van de risicodekking, over naar de verzekeraar van keuze.

5. Financiële opzet

Het vermogen van het fonds is samengesteld uit de volgende voorzieningen en reserves:

1. technische voorziening voor risico (gewezen) deelnemers;
2. technische voorziening voor risico pensioenfonds;
3. vereiste buffer over de technische voorzieningen;
4. algemene reserve.

5.1. Technische voorzieningen

5.1.1. Technische voorziening voor risico (gewezen) deelnemers

De technische voorziening voor risico (gewezen) deelnemers is gelijk aan de som van de pensioenkapitalen van deelnemers en gewezen deelnemers (saldi pensioenrekeningen). Voor een beschrijving van de saldi pensioenrekeningen wordt verwezen naar de onderdelen 4.5 (Kenmerken pensioenregeling) en 5.7.1 (toeslagbeleid) van deze Abtn.

5.1.2. Technische voorziening voor risico pensioenfonds

De technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt per de balansdatum vastgesteld als de contante waarde van de pensioenverplichtingen. Deze technische voorziening betreft uitsluitend de som van de volgende voorzieningen:

- voorziening ingegaan ouderdomspensioen en meeverzekerd nabestaandenpensioen;
- voorziening (latent) ingegaan nabestaandenpensioen (inclusief wezenpensioen);
- voorziening (latent) ingegaan ouderdomspensioen;
- voorziening voor toekomstige arbeidsongeschikten;
- voorziening premievrijstelling voor arbeidsongeschikten.

Overlevingskansen

De tarieven voor de berekening van de technische voorziening voor risico pensioenfonds worden gebaseerd op de meest recente Prognosetafel van het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Deze tafel wordt toegepast met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren om rekening te houden met ervaringssterfte.

Gedurende 2025 wordt uitgegaan van de Prognosetafel AG2024, waarbij een gewogen gemiddelde wordt gehanteerd tussen de startjaren 2025 en 2026, afhankelijk van de maand van berekening. Tevens wordt gedurende 2025 uitgegaan van de ervaringssterfte 'StiPP2024'. In bijlage VII bij deze Abtn zijn de leeftijdsafhankelijke correctiefactoren toegevoegd.

Indien in enig jaar een nieuwe prognosetafel wordt gepubliceerd, worden de grondslagen voor de technische voorziening voor risico pensioenfonds na bestuursbesluit aangepast. In het geval van een publicatie van een nieuwe prognosetafel wordt eveneens de ervaringssterfte geëvalueerd en indien nodig aangepast.

Rente

Het fonds berekent de technische voorziening voor risico pensioenfonds op de marktrente, inclusief UFR. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de rentetermijnstructuur gepubliceerd door DNB.

Leeftijdsvaststelling

Voor de berekening van de technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt voor de bepaling van de leeftijd ervan uitgegaan dat iedere uitkeringsgerechtigde geboren is op de eerste dag van zijn/haar geboortemaand. Voor partnerpensioen wordt ervan uitgegaan van man-vrouwrelaties waarin de man drie jaar ouder is dan de vrouw.

Kostenopslag

De technische voorziening voor risico pensioenfonds is inclusief een opslag van 4% voor excassokosten. Hierbij is ervan uitgegaan dat in het uiterste geval (zie hoofdstuk 7: financieel crisisplan) het bestuur zal besluiten om de pensioenen elders onder te brengen. Op basis van waarnemingen in de markt bij pensioenfondsen met pensioenverplichtingen met een ongeveer gelijke duratie, is een kostenopslag van 3% voldoende. De overige 1% betreft een opslag voor de kosten die het pensioenfonds zal maken voor het onderbrengen van de voorziening bij een externe partij.

Gehuwdheidsfrequenties

Bij de vaststelling van de risicokoopsom voor het latent partnerpensioen vóór de pensioendatum wordt uitgegaan van het onbepaalde partnersysteem. De gehuwdheidsfrequenties zijn vastgesteld zoals deze zijn weergegeven bij de overlevingstafels GBM/V 1985-1990 vermenigvuldigd met een factor van 60%, met dien verstande dat de gehuwdheidsfrequentie 100% bedraagt op de pensioendatum.

Voor de voorziening na ingang van het pensioen wordt uitgegaan van het bepaalde partnersysteem.

Revalideringskans

In de voorziening premievrijstelling voor arbeidsongeschikten wordt geen rekening gehouden met revalideringskansen.

Voorziening latent ingegaan partnerpensioen

De voorziening latent ingegaan partnerpensioen heeft betrekking op de voorziening voor nabestaanden die zich nog niet hebben gemeld. Het partnerpensioen kan eventueel dus nog door een begunstigde worden geclaimd, aangezien wel bekend is dat er een partner is. Het betreft de voorziening voor het te ontvangen nabestaandenpensioen en er wordt een voorziening aangehouden voor de uitkeringen over de jaren sinds de betreffende hoofdverzekerden zijn overleden, waarover nog geen uitkering is uitgekeerd. Indien een begunstigde wordt gevonden, worden de uitkeringen vanaf het overlijden van de hoofdverzekerde alsnog uitgekeerd.

Voorziening voor toekomstige arbeidsongeschikten (IBNR)

Dit betreft de voorziening voor deelnemers die ziek zijn en mogelijk binnen twee jaar arbeidsongeschikt worden. De voorziening voor toekomstige arbeidsongeschikten is gelijk aan twee maal de in de kostendekkende premie van de Plusregeling begrepen opslag voor het premievrijstellingsrisico. Per 31 december van enig jaar betreft dit de opslag in het boekjaar en het jaar voorafgaand aan het boekjaar.

Voorziening latent ingegaan ouderdompensioen

De voorziening latent ingegaan ouderdompensioen heeft betrekking op de voorziening voor pensioengerechtigden die zich nog niet hebben gemeld. Het ouderdompensioen (en meeverzekerd nabestaandenpensioen) kan eventueel nog door een begunstigde worden geclaimd. Het betreft de voorziening voor het te ontvangen ouderdompensioen en meeverzekerde nabestaandenpensioen en er wordt een voorziening aangehouden voor de uitkeringen over de jaren sinds de betreffende hoofdverzekerde zijn reguliere pensioenleeftijd heeft bereikt, waarover nog geen uitkering is uitgekeerd. Indien een begunstigde wordt gevonden, worden de uitkeringen vanaf de reguliere pensioenleeftijd (of vanaf de datum van het eventuele overlijden van de hoofdverzekerde) alsnog uitgekeerd.

Voorziening voor arbeidsongeschikten

Dit betreft een voorziening voor deelnemers die vrijgesteld zijn van premiebetaling als gevolg van arbeidsongeschiktheid. De voorziening wordt vastgesteld als de contante waarde van de vrijgestelde gelijkblijvende staffelpremie, verhoogd met een opslag voor nabestaandenpensioen en kosten. Deze opslagen komen overeen met de opslagen in de (reguliere) premie voor de Plusregeling (zie paragraaf 5.4.2).

Overig

De toe te passen grondslagen worden, met uitzondering van de overlevingskansen, jaarlijks opnieuw onderzocht en indien noodzakelijk aangepast. Zoals vermeld in de paragraaf “overlevingskansen”, zal indien in enig jaar een nieuwe prognosetafel met overlevingskansen wordt gepubliceerd, de technische voorziening voor risico pensioenfondsen na bestuursbesluit worden aangepast. In het geval van publicatie van een nieuwe prognosetafel wordt eveneens de ervaringssterfte geëvalueerd en indien nodig aangepast.

De inkoopfactoren worden maandelijks vastgesteld. De afkoopfactoren worden jaarlijks per 1 januari voor het komende kalenderjaar vastgesteld. Voor de vaststellingswijze van deze factoren verwijzen wij naar paragraaf 5.5 en 5.6.

De grondslagen voor individuele salarisontwikkeling, ontslagkansen en invalideringskansen, zoals opgenomen in het vrijstellingsbeleid van het fonds, worden elke vijf jaar opnieuw onderzocht en indien noodzakelijk aangepast.

Actuariële risico's

De actuariële risico's van het fonds hebben betrekking op:

- het risico van uitkering uit risicodekking als bedoeld in de beschrijving van het nabestaandenpensioen in de Plusregeling;
- het risico van premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid in de Plusregeling;
- het langlevensrisico en het kortlevensrisico bij de ingegane pensioenen.

Deze actuariële risico's komen volledig voor risico van het fonds en zijn dus niet elders verzekerd.

Onderbouwing keuze eigen beheer

De keuze om de actuariële risico's in eigen beheer te houden is met name gebaseerd op het principe van het verantwoord nemen van risico's. Het in eigen beheer houden van actuariële risico's mag geen gevaar vormen voor de solvabiliteit of continuïteit van StiPP. Het fonds heeft daarbij de keuze om, naast het in eigen beheer houden, claims geheel of gedeeltelijk te verzekeren op basis van een kapitaalverzekering. Daarbij wordt eveneens gekeken welk bedrag aan claims StiPP zelf kan dragen en of de kosten van herverzekeren opwegen tegen het mitigeren van de betreffende risico's.

Uit de resultaten van de afgelopen jaren blijkt dat het in eigen beheer houden van de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid verantwoord is en dat herverzekeren van de betreffende risico's niet nodig is. Daarnaast blijkt uit de markt dat het in eigen beheer houden van de risico's marktconform is voor grote(re) fondsen. Jaarlijks wordt geëvalueerd of het in eigen beheer houden van verzekeringsrisico's verantwoord is en of de gehanteerde grondslagen ten aanzien van invalidering en overlijden realistisch zijn.

5.2. Reserves

De reserves van het fonds worden, in volgorde van prioriteit, aangemerkt als

1. vereist eigen vermogen, bestaande uit het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen;
2. algemene reserve.

Tezamen vormen deze reserves het eigen vermogen van het fonds.

5.2.1. Vereiste buffer over de technische voorzieningen

Op grond van de Pensioenwet dient het pensioenfonds te beschikken over een minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en een vereist eigen vermogen (VEV). Deze buffers dienen aangehouden te worden over

zowel de technische voorziening voor risico pensioenfonds als de technische voorziening voor risico deelnemers.

5.2.2. Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)

Het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers wordt vastgesteld zoals beschreven in artikel 11 van het Financieel Toetsingskader. Volgens deze methodiek bestaat het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers uit drie onderdelen:

- beleggingsrisico: 1% van de technische voorziening voor risico deelnemers;
- overlijdensrisico: 0,3% van het aanwezige risicokapitaal;
- arbeidsongeschiktheidsrisico: maximum van 26% van de gemiddelde bruto-schades over de afgelopen drie boekjaren en 18% van de geboekte risicopremie voor premievrijstelling in het voorgaande boekjaar.

Het MVEV bij de technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt eveneens vastgesteld zoals beschreven in artikel 11 van het Financieel Toetsingskader.

Echter, omdat er geen positieve risicokapitalen zijn bij pensioengerechtigden en er geen arbeidsongeschiktheidspensioen wordt uitgevoerd door het pensioenfonds, bedraagt het MVEV bij de technische voorziening voor risico pensioenfonds 4%.

5.2.3. Vereist eigen vermogen (VEV)

Het VEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers is gelijk aan het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers, omdat door het pensioenfonds hier geen beleggingsrisico's worden gelopen.

Het VEV bij de technische voorziening voor risico fonds wordt berekend aan de hand van het standaardmodel. De gelden behorende bij de technische voorziening voor risico fonds zijn ondergebracht in twee verschillende beleggingspools. De gelden met betrekking tot de voorziening ten behoeve van pensioengerechtigden en de voorziening latent ingegaan partnerpensioen zijn belegd in de Uitkeringenpool. De gelden van de voorziening voor (toekomstige) arbeidsongeschikten maken deel uit van de Reservepool.

Aangezien het beleggingsbeleid in deze pools verschillend is, wordt het vereist eigen vermogen eerst per beleggingspool afzonderlijk berekend. Hierbij wordt per beleggingspool uitgegaan van de in die pool geldende uitkeringenstroom. In de Reservepool geldt hierbij het uitgangspunt dat de uitkeringenstroom van de toegekende premievrijgestelde premies ook van toepassing is voor de technische voorziening van de toekomstige arbeidsongeschikten. Vervolgens worden de uitkomsten van de per beleggingspool berekende vereiste eigen vermogens gesommeerd.

Voor deze berekeningen van het VEV bij de technische voorziening voor risico pensioenfonds hanteert het fonds dus het standaardmodel zoals beschreven in de ministeriële regeling van 19 december 2006. Voor de berekening van het verzekeringstechnisch risico (S6) wordt gebruik gemaakt van de handreiking van DNB. Echter, voor de berekening van het VEV voor de reservepool wordt, als gevolg van de aard van de verplichtingen, deels afgeweken van deze handreiking. Door de korte horizon van de verplichtingen die zijn ondergebracht in de Reservepool, is het risico voor TSO (trendsterfte onzekerheid, langlevens) en NSA (negatieve stochastische afwijkingen, afwijking van de gemiddelde leeftijd) nagenoeg nihil. Van procesrisico, het risico op abnormaal nadelige variaties in verzekeringstechnische resultaten, is nog wel sprake. Derhalve wordt bij de vaststelling van de omvang van het verzekeringstechnische risico alleen rekening gehouden met het procesrisico.

Het VEV waarop het fonds zijn toetsing baseert wordt vastgesteld op basis van de strategische beleggingsmix.

5.2.4. Algemene reserve

Dat deel van het eigen vermogen van StiPP dat niet tot het MVEV en VEV behoort, vormt de algemene reserve van het fonds. De facto wordt deze algemene reserve gevoed door:

1. het behaalde beleggingsrendement, voor zover niet bijgeschreven op de pensioenrekeningen en voor zover niet nodig als rentebijbeschrijving op de technische voorziening voor risico pensioenfonds. Wijzigingen in omvang van de technische voorziening voor risico pensioenfonds ten gevolge van wijziging van de rentetermijnstructuur worden ook gerekend tot de rentebijbeschrijvingen en vormen dus geen beleggingsrendement;
2. voor diverse buffers bestemde bedragen, onttrokken aan de premies;
3. voor diverse buffers bestemde bedragen, onttrokken aan de voor pensioeninkoop aangewende saldi pensioenrekeningen;
4. een positief overschot in de doorsneepremie ten opzichte van de kostendeekkende premie (een eventueel tekort zal worden onttrokken aan de algemene reserve)
5. overige resultaten van het fonds.

Zoals aangegeven, wordt de algemene reserve onder andere gevoed door een positief overschot in de doorsneepremie ten opzichte van de kostendeekkende premie. Het premieoverschot van 2024 en het verwachte overschot van 2025 zullen mede gebruikt worden voor de financiering van de extra pensioenlasten voortvloeiend uit de transitie en implementatie naar de nieuwe pensioenregeling per 1 januari 2026 (zoals het verhoogde inlooprisico voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid).

Ten aanzien van een aantal StiPP specifieke risico's omvat het financieel beleid van StiPP het aanhouden van een zogenaamde 'beklemde' reserve binnen de algemene reserve van het fonds. Deze 'beklemde' reserve zal StiPP op de korte tot middellange termijn (1-5 jaar) voldoende financiële bescherming bieden in geval StiPP specifieke risico's zich voordoen. De StiPP specifieke risico's zijn vastgelegd in het 'Continuïteits- en Financieel crisisplan'.

Met ingang van 1 januari 2024 is voor de deelnemers van zowel de Basisregeling als de Plusregeling rekening gehouden met een verhoging van de beklemde reserve voor de financiering van het hogere inlooprisico voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid in de nieuwe pensioenregeling. Bij de verdeling van de ((verwachte) positieve) premieresultaten van 2024 en 2025, wordt het deel dat naar verwachting benodigd is voor die verhoging toegevoegd aan de beklemde reserve. Bij de transitie per 1 januari 2026 wordt dit deel toebedeeld aan de IBNR-voorziening.

5.3. Dekkingsgraad

Door het fonds worden drie soorten dekkingsgraden gedefinieerd: de actuele dekkingsgraad, de beleidsdekkingsgraad en de reële dekkingsgraad. StiPP kent drie actuele dekkingsgraden: voor de Uitkeringenpool, voor de technische voorziening voor risico fonds en voor het pensioenfonds als geheel.

5.3.1. Actuele dekkingsgraad

1. De dekkingsgraad voor risico van het fonds. Deze dekkingsgraad is gelijk aan 100% vermeerderd met:
  - a. het VEV behorend bij de technische voorziening voor risico fonds;
  - b. de algemene reserve (deze kan positief of negatief zijn);
 gedeeld door de technische voorziening voor risico fonds.
2. De dekkingsgraad voor het pensioenfonds als geheel (op basis van de technische voorziening voor risico fonds en de technische voorziening voor risico deelnemers). Deze dekkingsgraad is gelijk aan 100% vermeerderd met
  - a. het totale VEV van het pensioenfonds;

- b. de algemene reserve (welke positief of negatief kan zijn); gedeeld door de som van de technische voorziening voor risico deelnemers en de technische voorziening voor risicofonds.
3. De dekkingsgraad voor de Uitkeringenpool. Deze dekkingsgraad is gelijk aan het belegd vermogen van de Uitkeringenpool gedeeld door de technische voorziening van de Uitkeringenpool.

5.3.2. Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad betreft de dekkingsgraad waarop beleidsmaatregelen gebaseerd zullen worden. Deze beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden.

5.3.3. Reële dekkingsgraad

Conform artikel 7 van de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling stelt het fonds ook de reële dekkingsgraad vast.

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad die vereist is voor voorwaardelijke toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer van 2,0% zoals vastgesteld in artikel 23a van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

De beleidsdekkingsgraad die vereist is voor voorwaardelijke toeslagverlening, wordt berekend door het percentage van 110 te verhogen met een breuk waarbij de teller gelijk is aan de contante waarde die benodigd is voor volledige toeslagverlening en de noemer gelijk is aan de technische voorziening voor risico fonds. De contante waarde die benodigd is voor volledige toeslagverlening, wordt vastgesteld op basis van een rekenrente ter grootte van 5,2%.

5.3.4. Uitgangspunten vaststellen dekkingsgraden

Vaststelling maanddekkingsgraden

Voor de vaststelling van de maanddekkingsgraden en de kwartaaldekkingsgraden, zijnde (per keer) de actuele dekkingsgraad voor het pensioenfonds als geheel en de hierbij behorende beleidsdekkingsgraad, wordt uitgegaan van schattingen. Deze schattingen zijn vastgelegd in een separate, door het bestuur vastgestelde procedure 'Vaststellen (beleids)dekkingsgraad'.

- De bruto-premie, de netto-premie (toename kapitalen), de waardeoverdrachten, de afkoop, de omzetting van kapitalen in uitkeringen, de effecten op de technische voorzieningen door overlijden en arbeidsongeschiktheid, de uitkeringen, de kosten en het effect op de technische voorzieningen als gevolg van de wijzigingen van de rentetermijnstructuur worden geschat.
- De werkelijke rendementen over zowel de kapitalen als het vermogen worden overgenomen van de opgave van de administrateur.

Vaststelling kwartaaldekkingsgraden

- De basisgegevens (pensioenuitkeringen en beleggingen) worden niet elk kwartaal gecontroleerd door de accountant.
- Het risicokapitaal dat ten grondslag ligt aan het MVEV wordt gedurende het jaar gebaseerd op de deelnemersgegevens per einde vorig boekjaar.
- De voorziening toekomstige arbeidsongeschikten is gelijk aan de som van de risicopremies voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid over de afgelopen twee boekjaren. Bij de vaststelling van de kwartaaldekkingsgraden wordt deze voorziening gedurende het boekjaar gelijk gehouden.

- De voorziening voor premievrijstelling arbeidsongeschikten is gelijk aan de contante waarde van de toekomstige premies voor de arbeidsongeschikte deelnemers tot aan de pensioendatum, verhoogd met een opslag voor kosten en risicopremie nabestaandenpensioen. Elk kwartaal wordt de voorziening berekend op basis van het meest recent beschikbare deelnemersbestand van arbeidsongeschikte deelnemers. De voorziening per einde kwartaal is berekend uitgaande van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per einde van datzelfde kwartaal.
- De voorziening latent ingegaan partnerpensioen heeft betrekking op de deelnemers die reeds zijn overleden, maar waarvan de partner zich (nog) niet heeft gemeld. Ook deze voorziening wordt elk kwartaal geschat op basis van het deelnemersbestand dat is gehanteerd bij het jaarwerk (voorafgaand boekjaar). Een eventuele wijziging van de rentetermijnstructuur gedurende het boekjaar wordt verwerkt in deze schatting, eventuele nieuwe gevallen worden hier niet aan toegevoegd en eventuele gevallen die kunnen vervallen, worden niet verwijderd.
- In de technische voorziening voor risico deelnemers wordt rekening gehouden met een schatting van het nog onder handen zijnde werk. Deze schatting bestaat uit nog niet in de voorziening verwerkte premies en nog niet in de voorziening verwerkte afkopen.
- Het MVEV bestaat uit 1% van het opgebouwde kapitaal, vermeerderd met 0,3% van het risicokapitaal bij overlijden en het maximum van 26% van de gemiddeld geboekte bruto-schades over de afgelopen drie boekjaren en 18% van de geboekte risicopremie voor premievrijstelling in het afgelopen boekjaar.
- Bij de vaststelling van het MVEV wordt rekening gehouden met de actuele stand van de opgebouwde kapitalen. Voor de bepaling van het risicokapitaal en de component voor het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt echter uitgegaan van het deelnemersbestand dat is gehanteerd bij het jaarwerk (voorafgaand boekjaar). Een eventuele wijziging van de rentetermijnstructuur gedurende het boekjaar wordt wel verwerkt in het risicokapitaal. Bij de vaststelling van de voorzieningen wordt gedurende 2025 uitgegaan van de Prognosetafel AG2024, waarbij een gewogen gemiddelde wordt gehanteerd tussen de startjaren 2025 en 2026, afhankelijk van de maand van berekening. Tevens wordt gedurende 2025 uitgegaan van de ervaringssterfte StiPP2024.
- Het rendement over de vorige maand wordt onttrokken of toegevoegd aan de TV voor risico deelnemers.
- De algemene reserve is een saldopost in de berekening van de dekkingsgraden.

Voor de vaststelling van de beleidsdekkingsgraad wordt uitgegaan van het gemiddelde van de maandrapportages, met uitzondering van de maanden gelijk aan de kwartaaleindes. Voor deze maanden wordt in de beleidsdekkingsgraad uitgegaan van de actuele dekkingsgraden in de kwartaalrapportage. Het bestuur heeft de wijze waarop de dekkingsgraden worden vastgesteld, de schattingen die gebruikt worden bij het berekenen van de dekkingsgraad en de partijen die hierbij betrokken zijn, vastgelegd in een aparte procedure.

5.4. Premiebeleid

Het pensioenfonds kent een doorsneepremie. De hoogte van de premie is een uitkomst van onderhandelingen van cao-partijen in de bedrijfstak. Hoewel het bestuur formeel de hoogte van de (doorsnee)premie vaststelt op grond van de wettelijke en andere verplichtingen, zijn het cao-partijen die in de cao de premies vaststellen.

Het fonds verleent, conform artikel 9.1 en 9.2 van het uitvoeringsreglement, geen korting op de kostendekkende premie en zal geen gebruik maken van de wettelijke mogelijkheid tot premiekorting of terugstorting.

Het pensioenfonds kent een Basisregeling en een Plusregeling (zie paragraaf 4.5).

5.4.1. Premiebeleid voor de Basisregeling

De premie bedraagt 8% van de pensioengrondslag in de Basisregeling en komt reglementair volledig voor rekening van de werkgever. De premies voor de Basisregeling worden verminderd met door het bestuur vast te stellen inhoudingen voor:

1. kosten voor het beheer en voeren van de administratie van het fonds. Deze inhouding bedraagt in 2025 3,1% van de bruto-premie;
2. een bufferbijdrage. Deze inhouding bedraagt in 2025 1,0% van de netto-premie. Bij de vaststelling van de bufferbijdrage wordt geen rekening gehouden met onderdeel 2 van het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers, omdat in de Basisregeling geen nabestaandenpensioen verzekerd is.
3. een bijdrage voor algemene risico's. Deze inhouding bedraagt in 2025 2,8% van de netto-premie.

De beschikbare netto-premie in de Basisregeling wordt gedefinieerd als de werkelijk benodigde beschikbare premie, zijnde 7,4% (flatrate niveau 2025 van de pensioengrondslag in de Basisregeling)

5.4.2. Premiebeleid voor de Plusregeling

De doorsneepremie voor de Plusregeling bedraagt 12,0% van de pensioengrondslag. Van de 12,0% van de pensioengrondslag in de Plusregeling is reglementair bepaald dat de werkgever maximaal 1/3 in mindering mag brengen op het salaris van de deelnemer.

De brut- premies voor de Plusregeling worden verminderd met door het bestuur vast te stellen inhoudingen voor:

1. kosten voor het beheer en voeren van de administratie van het fonds. Deze inhouding bedraagt in 2025 3,1% van de bruto-premie;
2. het risico van nabestaandenpensioen. Deze inhouding bedraagt in 2025 0,25% van de pensioengrondslag;
3. het risico van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Deze inhouding bedraagt in 2025 0,25% van de pensioengrondslag;
4. een bufferbijdrage. Deze inhouding bedraagt in 2025 5,9% (vastgesteld per 30 september 2024 op basis van de VEV bij de technische voorziening voor risico pensioenfonds) van de risicopremies voor nabestaandenpensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (sub b en c) plus 1,0% over de beschikbare netto-premie. Bij de vaststelling van de bufferbijdrage wordt geen rekening gehouden met onderdeel 2 van het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers. Vanwege het min of meer constante totale aantal deelnemers in de Plusregeling, wordt ervan uitgegaan dat de absolute hoogte van onderdeel 2 van het MVEV ook min of meer constant blijft in de toekomst. Om die reden wordt hier ex-ante niet apart een inhouding voor in rekening gebracht.
5. algemene risico's. Deze inhouding bedraagt in 2025 2,8% van de beschikbare netto-premie.

De beschikbare netto-premie wordt gedefinieerd als de werkelijk benodigde beschikbare premie conform de staffel in de Plusregeling. De premie die voor de vorming van het pensioenkapitaal beschikbaar wordt gesteld, wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag conform onderstaande staffel.

Leeftijd	Beschikbare premie als percentage van de pensioengrondslag vanaf 1 juli
18 – 24	4,3
25 – 29	5,2
30 – 34	6,4
35 – 39	7,7

40 – 44	9,4
45 – 49	11,5
50 – 54	14,1
55 – 59	17,4
60 – 64	21,5
65 – 66	25,8

Een en ander betekent dat in 2025 in de Plusregeling naar verwachting gemiddeld circa 9,25% van de pensioengrondslag wordt toegevoegd aan de pensioenkapitalen van de deelnemers. In de Basisregeling is dit 7,4% van de pensioengrondslag.

5.4.3. Kostendekkende premie

Bovenstaande methodiek beschrijft hoe ex ante de premie wordt bepaald. Tijdens de jaarwerkcontrole wordt ex post vastgesteld hoe hoog de kostendekkende premie dient te zijn. De hoogte van deze kostendekkende premie bestaat uit drie onderdelen:

- kostendekkende premie voor de Basisregeling in het boekjaar;
- kostendekkende premie voor de Plusregeling in het boekjaar;
- werkelijke kosten in het boekjaar.

Kostendekkende premie voor de Basisregeling

De kostendekkende premie voor de Basisregeling wordt als volgt vastgesteld:

1. werkelijk gestorte netto-premie (flat-rate);
2. opslag voor MVEV. Deze opslag bedraagt in 2025 1,0% van de netto-premie.

Kostendekkende premie voor de Plusregeling

De kostendekkende premie voor de Plusregeling wordt als volgt vastgesteld:

1. werkelijk gestorte netto-premie (staffel);
2. opslag voor MVEV. Deze opslag bedraagt in 2025 1,0% van de netto-premie verhoogd met de absolute toename in het boekjaar van onderdeel 2 van het MVEV bij de technische voorziening voor risico deelnemers;
3. werkelijke risicopremie voor het nabestaandenpensioen;
4. risicopremie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
Deze opslag bedraagt in 2025 0,25% van de pensioengrondslagsom;
5. VEV over de risicopremies. Deze opslag bedraagt in 2025 5,9% over de risicopremies.

Bij de vaststelling van de kostendekkende premie wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot demping.

5.5 Pensioeninkoop

De voor het inkopen van pensioenen, die ten laste van het fonds worden uitgekeerd, gebruikte tarieven worden vastgesteld door het bestuur. De inkoop tarieven worden per maand vastgesteld.

Rekenrente

De factoren worden voor een maand vastgesteld op basis van de zuivere swapcurve (dus zonder UFR) per maandeinde één maand voorafgaand aan de betreffende maand (per 30 november, voor de maand januari).

Op het tijdstip van vaststelling worden voorts de laatst bekende grondslagen voor de berekening van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen gehanteerd.

Bufferopslag

Tevens wordt een bufferopslag gehanteerd ter grootte van het percentage benodigde VEV bij de technische voorziening in de Uitkeringenpool per 30 september van het voorgaande jaar. Voor boekjaar 2025 geldt een bufferopslag van 5,4%.

Verhouding man-vrouw

Om de man-vrouwverhouding voor de inkoopfactoren vast te stellen, is gekeken naar de spaarkapitalen van de actieve en gewezen deelnemers die in de komende vijf jaren met pensioen zullen gaan en daarbij een pensioenaanspraak kunnen inkopen die hoger is dan de wettelijke afkoopgrens. De verhouding bedraagt voor 2025 80:20. De tarieven worden sekseneutraal vastgesteld door op basis van deze verhouding een gewogen gemiddelde te bepalen van de factoren voor mannen en vrouwen (voor 2025 bedraagt deze verhouding 80:20). Hierbij wordt de partner van een man verondersteld een vrouw te zijn en de partner van een vrouw een man; waarbij de man altijd drie jaar ouder wordt verondersteld dan de vrouw.

Voor de inkoop van direct ingaand partnerpensioen (bij overlijden van de hoofdverzekerde) wordt uitgegaan van 80% weduwepensioen en 20% weduwnaarspensioen. De sterftেকansen voor wezen worden verwaarloosd; derhalve is de verhouding tussen mannen en vrouwen voor de inkoop van direct ingaand wezenpensioen niet van belang.

De inkooptarieven worden iedere maand aangepast, tenzij dat naar het oordeel van het bestuur niet wenselijk is. Het bestuur kan naar eigen inzicht afwijken van de hierboven beschreven methodiek.

Actuariële grondslagen voor alle factoren per 1-1-2025

Rente	Zuivere RTS zonder UFR per maandeinde één maand voorafgaande aan de betreffende maand.
Overlevingstafel	Prognosetafel AG2024
Ervaringssterfte	Ervaringssterfte StIPP 2024
Kostenopslag	4,0%
Bufferopslag	5,4%
Partnersysteem	Bepaalde partnersysteem, omdat het alleen latent nabestaandenpensioen ná pensionering betreft
Leeftijdverschil man-vrouw	3 jaar
Verhouding man-vrouw	80% / 20%

5.6 Afkooptarieven

In geval van afkoop van een pensioenkapitaal, wordt het volledige pensioenkapitaal uitgekeerd. In geval van afkoop van een ingegaan pensioen, vindt afkoop plaats op basis van de wettelijke waardeoverdrachtstarieven die jaarlijks per 1 januari worden vastgesteld. Deze tarieven worden vastgesteld op basis van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur voor de verplichtingen met een looptijd van 25 jaar per 1 oktober van het voorgaande boekjaar. Bij de vaststelling van de tarieven worden geen kostenopslag en buffers betrokken in de afkoopwaarde.

5.7 Sturingsmiddelen

Met betrekking tot de technische voorziening voor risico deelnemers (saldi pensioenrekeningen) heeft het pensioenfonds geen sturingsmiddelen nodig omdat het risico bij de deelnemers ligt.

In geval het fonds onvoldoende vermogen heeft tot dekking van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen en het daarbij benodigde VEV, heeft het fonds de volgende sturingsmiddelen:

1. Het beleggingsbeleid dat staat tegenover de technische voorziening voor risico pensioenfondsen kan worden aangepast, zodanig dat door lagere beleggingsrisico's een lager VEV ontstaat.
2. Cao-partijen kunnen verzocht worden een hogere (doorsnee)premie af te spreken.
3. De pensioenen kunnen worden gekort.

De sturingsmiddelen worden zodanig ingezet dat:

- De beleidsdekkingsgraad binnen tien jaar weer voldoet aan de vereisten, zoals omschreven in artikel 132 van de Pensioenwet (VEV), en dat
- Indien het fonds op basis van de beleidsdekkingsgraad gedurende vijf achtereenvolgende jaren niet over het MVEV beschikt, de dekkingsgraad direct weer op of boven het niveau van het MVEV komt te liggen.

5.7.1 Toeslagbeleid

De pensioenregelingen worden gekarakteriseerd als beschikbare-premieregelingen. Dit betekent dat op de pensioenkapitalen geen toeslagen worden gegeven. Het pensioenkapitaal van de deelnemers wordt door het pensioenfonds belegd. Periodiek wordt op het opgebouwde pensioenkapitaal het beleggingsresultaat bijgeschreven.

Het fonds stelt het beleggingsresultaat vast en kent dit resultaat toe over de pensioenrekeningen van de deelnemers en gewezen deelnemers. Bij een positief resultaat stijgt de waarde van het pensioenkapitaal, bij een negatief resultaat daalt de waarde van het pensioenkapitaal.

Op de pensioenrechten en de pensioenaanspraken worden geen toeslagen verleend.

5.7.2. Premiebeleid

De hoogte van de premie is een uitkomst van onderhandelingen van cao-partijen in de bedrijfstak. Hoewel het algemeen bestuur formeel de hoogte van de (doorsnee)premie vaststelt op grond van de wettelijke en andere verplichtingen, zijn het cao-partijen die in de cao de premies vaststellen. Het algemeen bestuur van het fonds heeft echter de bevoegdheid de onttrekkingen voor overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's en kosten zodanig vast te stellen dat hierop geen negatief resultaat wordt behaald.

5.7.3. Kortingsbeleid

Als gevolg van de beschikbare-premieregeling en het beperken van de risico's in de uitkeringsfase, kan gesteld worden dat de kans op kortingen zeer beperkt is. Mocht er zich een situatie voordoen waarop korting onvermijdelijk wordt, om te voldoen aan de vereisten zoals beschreven onder 5.7, dan kan deze korting in één keer worden doorgevoerd (dus niet gespreid over tien jaar). Deze korting kan zowel voor de opgebouwde ingegane pensioenrechten gelden als voor de opgebouwde kapitalen voor risico deelnemers.

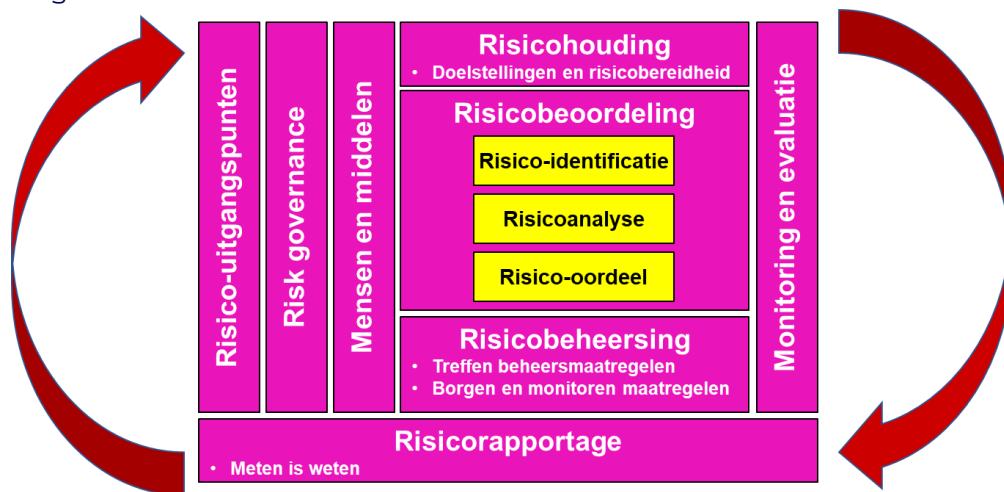
Uitgangspunt van het algemeen bestuur is om, indien een situatie van korting zich voordoet, alle pensioengerechtigden en de actieven en premievrijen uit de Basis- en Plusregeling in principe op dezelfde wijze te korten. Echter, zodra zich een situatie van een tekort voordoet, wordt door het algemeen bestuur eerst onderzocht wat de oorzaken van het tekort zijn. Een korting van ingegane pensioenen en / of op opgebouwde kapitalen wordt in beginsel alleen toegepast ten aanzien van de groep voor wie de oorzaken van het tekort nog geen directe consequenties in de hoogte van de (te verkrijgen) pensioenuitkering hebben gehad.

Als voorbeeld kan hierbij gedacht worden aan een stijging van de levensverwachting, die voor de deelnemers met opgebouwde kapitalen automatisch zal leiden tot een lagere uitkering. Een tekort in de Uitkeringenpool als gevolg van een dergelijke stijging van de levensverwachting komt in beginsel volledig ten laste van de ingegane pensioenen. Alleen als een dergelijke korting onbillijke gevolgen heeft voor de betrokkenen en/of de financiële positie van het fonds niet toereikend kan worden hersteld, zal het algemeen bestuur overwegen of een korting ook voor de andere groepen wordt toegepast.

Eenmaal toegepaste kortingen zullen in de toekomst, als de middelen van het pensioenfonds op enig moment weer voldoende zijn, in principe niet ongedaan gemaakt worden. Het algemeen bestuur kan hiervan, als het hier redenen voor ziet, afwijken.

5.8 Risicohouding

De kern van het integraal risicomanagement van StiPP is het risicomanagementproces. Dit proces bestaat uit meerdere bouwstenen die tezamen het raamwerk van het risicomanagement vormen. Dit raamwerk ziet er als volgt uit:

Het raamwerk is gebaseerd op een internationale standaard voor risicomanagement, te weten *ISO 31000 – Risk Management*. Dit raamwerk en de bouwstenen ervan zijn uitgewerkt en vastgelegd in het Beleid Integraal Risicomanagement van StiPP. Naast de vaststelling van de risico-uitgangspunten en de organisatie van het risicomanagement begint het risicobeheer met de vaststelling van de risicohouding van het fonds.

Bovendien is de Pensioenwet 2015 (artikel 102a) en in het Financieel Toetsingskader (artikel 1a) vastgelegd dat het bestuur van een pensioenfonds in overleg met de overige organen van het pensioenfonds zorg draagt voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het pensioenfonds.

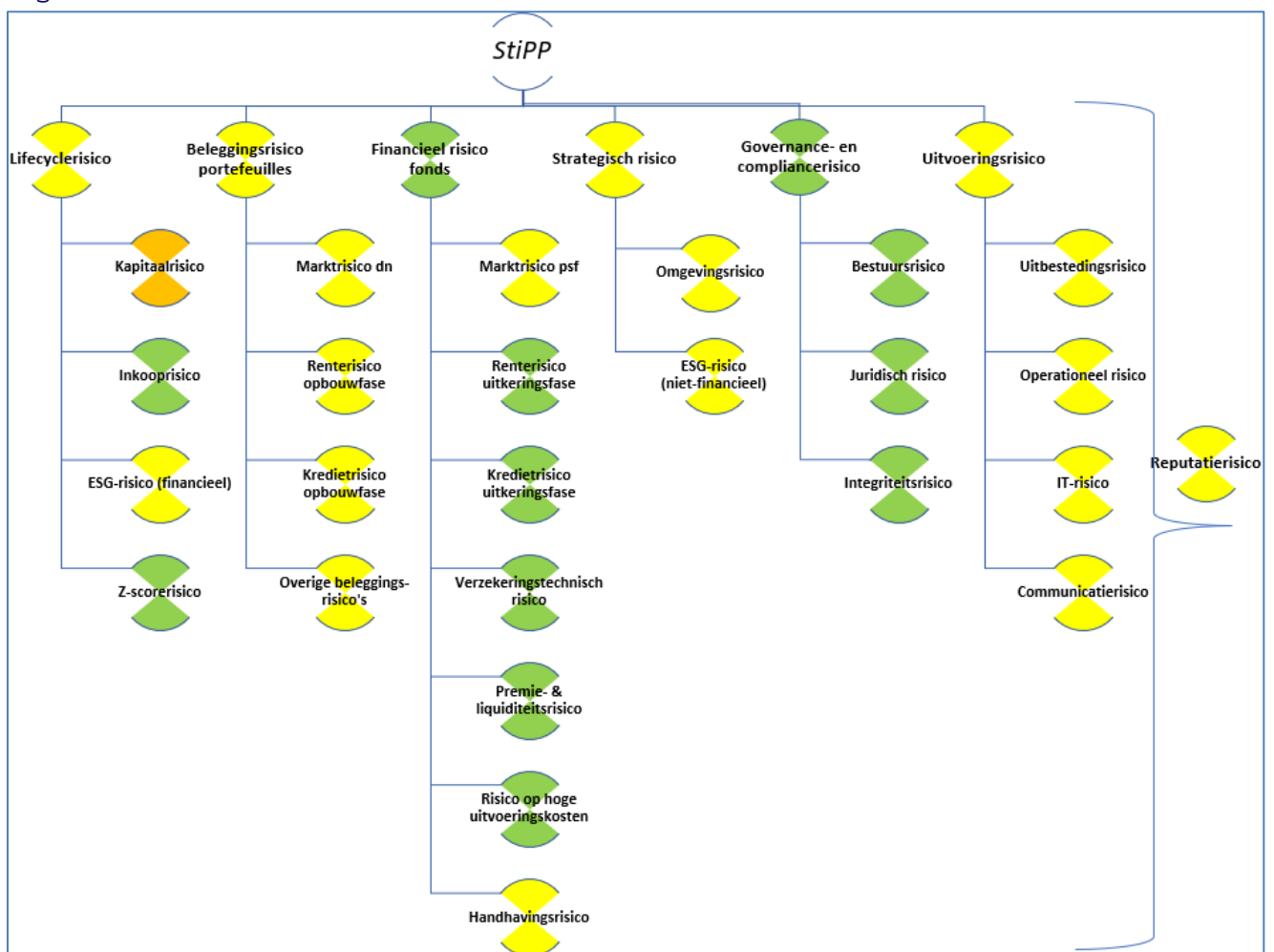
De risicohouding vormt de basis voor:

- de aanvaarding van de opdracht van de sociale partners door het pensioenfonds;
- het vaststellen van het beleid door het algemeen bestuur;
- de verantwoording achteraf van het algemeen bestuur over het gevoerde beleid.

StiPP maakt onderscheid tussen een kwalitatieve en een kwantitatieve risicohouding. Ze geven beide aan in welke mate het fonds bereid is (bepaalde) risico's te lopen om de (strategische) doelstellingen te bereiken. De kwalitatieve risicohouding is in het Beleid Integraal Risicomanagement mede op basis van de missie, visie en strategie geconcretiseerd voor de bij het fonds geïdentificeerde risico's. Hierbij wordt een fondsspecifieke indeling gebruikt, te weten:

- lage risicohouding (risicomijdend):
het risico wordt vermeden, tenzij er uitzonderlijke omstandigheden zijn waardoor het risico wordt geaccepteerd;
- gematigde risicohouding (risicodragend):
het risico wordt geaccepteerd indien de (verwachte) opbrengsten groter zijn en het risico voldoende kan worden gemeten, gemonitord en – waar nodig – bijgestuurd;
- hoge risicohouding (risicozoekend):
het risico wordt geaccepteerd. Als het risico zich voordoet, dan wordt de impact gemanaged.
- zeer hoge risicohouding (verregaand risicozoekend):
het risico wordt zonder meer geaccepteerd.

Deze kwalitatieve risicohouding is aan de hand van bovenstaande indeling voor de verschillende risico's als volgt:

Bij de risico's is met een kleur aangegeven of aangegeven wat de risicohouding is ten aanzien van het bewuste risico: groen (laag), geel (gematigd) of oranje (hoog). De risicohoudingen van StiPP zijn 'risicomijdend', 'risicodragend' of 'risicozoekend'. Voor geen enkele van de geïdentificeerde risico's is de risicohouding 'verregaand risicozoekend'; de kleur rood (zeer hoog) komt niet voor. De kwalitatieve risicohouding is in het Beleid Integraal Risicomanagement daarnaast per risicohoofdcategorie (lifecyclerisico, beleggingsrisico portefeuilles, financieel risico fonds, strategisch risico, governance- en compliancierisico, uitvoeringsrisico) ook vastgelegd in risicobereidheidsverklaringen (*risk appetite*

statements). Veel van wat in de missie en visie als ook in de strategie van StiPP vastgelegd is, klinkt in deze verklaringen door.

De kwantitatieve risicohouding van het pensioenfonds is gebaseerd op de doelstellingen die behoren bij (1) de opbouwfase (DC-regeling) en (2) de uitkeringsfase (DB-regeling, namelijk een nominaal pensioen), en zijn afgestemd met cao-partijen. De doelstelling van het beleggingsbeleid is om de beleggingsresultaten van het fonds in de lifecycles – gegeven de verplichtingenstructuur – te optimaliseren.

In de uitkeringsfase wordt niet gestreefd naar het verlenen van toeslagen op de ingegane pensioenen. De mate van risicoacceptatie van het algemeen bestuur is onder andere gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen:

- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering niet de belangrijkste bron van inkomen voor deelnemers van het pensioenfonds.
- Er wordt niet gestreefd naar het verlenen van toeslagen op de ingegane pensioenen.
- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het algemeen bestuur het uitlegbaar dat rendementen op de beleggingsportefeuille tegenvallen. Kortingen op de pensioenuitkeringen dienen zo veel mogelijk voorkomen te worden.

De risicobereidheid van het algemeen bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van het fonds nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

5.8.1 Risicohouding in de opbouwfase

Voor de vaststelling van de risicohouding in de opbouwfase wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- De doelstelling van het beleggingsbeleid voor jonge (gewezen) deelnemers is het behalen van een maximaal reëel langetermijnrendement tegen een aanvaardbaar risico.
- De populatie van StiPP is wat meer risicomijdend dan de gemiddelde deelnemer aan een pensioenregeling en heeft minder risicodraagkracht.
- Jongere deelnemers zijn bereid om meer risico te nemen dan oudere deelnemers.
- In geval van de lifecycle voor variabele uitkeringen, wordt afgebouwd naar een beleggingsmix die als het gemiddelde van de pensioenmarkt gekenmerkt zou kunnen worden, omdat op de markt ingekocht zal moeten worden. Op deze wijze wordt het inkooprisico gemitigeerd.

Vertaling naar beleid:

- Uitgaande van de behoudende risicobereidheid is de hoeveelheid zakelijke waarden bij jongere deelnemers in aanvang wel significant, maar lager dan gemiddeld in de markt waar te nemen is.
- Omdat oudere deelnemers gemiddeld genomen meer risicomijdend zijn dan jongeren, wordt vanaf twintig jaar vóór de pensioendatum begonnen met de afbouw van het beleggingsrisico.

5.8.2 Risicohouding in de uitkeringsfase

Ambitie is het uitkeren van nominaal pensioen. Er worden geen toeslagen verleend. Doelstelling is tevens om kortingen van pensioenaanspraken te voorkomen. Hierbij ligt de focus op het voorkomen van de kans op korten en in mindere mate op de omvang van korten. Eventuele kortingen worden in één keer doorgevoerd. Het strategische beleggingsbeleid is primair gericht op de matching van het verplichtingenprofiel.

5.8.3 Kwantitatieve risicohouding

Op basis van de in het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen beschreven methode, is voor zowel de lifecycle die uitgaat van de inkoop van een vast pensioen op de pensioendatum als de lifecycle die betrekking heeft op een variabele uitkering, de relatieve afwijking vastgesteld.

Deze relatieve afwijking wordt vastgesteld door middel van de URM. Het behelst het verschil in de pensioenuitkering in een pessimistisch scenario (5% percentiel) ten opzichte van de pensioenuitkering in een gemiddeld scenario (mediaan), op de pensioendatum. Bij een relatieve afwijking van 60% en een pensioenuitkering van 100 per jaar, bedraagt de minimale uitkering in een pessimistisch scenario dus 40. De relatieve afwijking is, vanwege het verschil in beleggingshorizon, sterk afhankelijk van de leeftijd. StiPP kiest derhalve bewust voor een naar leeftijd gedifferentieerde kwantitatieve risicohouding. Bij de toetsing van deze kwantitatieve risicohouding wordt gecorrigeerd voor prijsinflatie.

Bij het vaststellen van de maximale relatieve afwijking is, in lijn met het hetgeen is vastgelegd in 5.8.1, aangenomen dat de populatie van StiPP meer risicomijdend is dan de gemiddelde deelnemer aan een pensioenregeling. Dit is als volgt geïnterpreteerd:

- Aangenomen is dat de gemiddelde deelnemer aan een DC-regeling belegt conform de gemiddelde lifecycle die in de markt aangeboden wordt (ook wel de benchmark lifecycle genoemd);
- De gemiddelde lifecycle is in 2023 vastgesteld als het gemiddelde van de neutrale lifecycle van zes grote premiepensioeninstellingen (PPI's);
- Vervolgens is gekeken of de gekozen lifecycle bij StiPP tot een lagere relatieve afwijking leidt dan de relatieve afwijking bij de gemiddelde lifecycle. In dat geval wordt er immers minder beleggingsrisico gelopen met de lifecycle van StiPP, dan bij de gemiddelde lifecycle;
- De maximale relatieve afwijking bij StiPP is gelijkgesteld aan de relatieve afwijking bij de gemiddelde lifecycle (afgerond op een veelvoud van 5%).

Bij de evaluatie en herijking van de gemiddelde lifecycle is ook gekeken naar het gemiddelde van de defensieve lifecycles van zes grote premiepensioeninstellingen. De relatieve afwijking bij de gemiddelde defensieve lifecycle wordt gezien als ondergrens/norm voor de gekozen lifecycle bij StiPP.

De gemiddelde neutrale en defensieve lifecycle wordt jaarlijks geëvalueerd. De risicohouding wordt echter niet elk jaar aangepast, dit is afhankelijk van de oorzaak van eventuele verschillen. Als de oorzaak incidenteel is wordt de risicohouding in principe niet aangepast, als de oorzaak structureel is wordt de risicohouding wel aangepast.

Risicohouding vaste uitkering:

Leeftijd	25	35	45	55	65
Maximale relatieve afwijking	80%	75%	60%	40%	10%

Ondergrens relatieve afwijking	75%	70%	55%	35%	n.v.t.

Risicohouding variabele uitkering:

Leeftijd	25	35	45	55	65
Maximale relatieve afwijking	80%	75%	65%	45%	15%
Ondergrens relatieve afwijking	75%	70%	60%	40%	10%

Risicohouding uitkeringsfase:

	Ambitie	Ondergrens	Bandbreedte
Pensioenuitkering	Nominaal	Nominaal	n.v.t.
Toeslag	Geen	0%	n.v.t.
Kans op korten	0%	10%	n.v.t.
VEV	8%	5%	5%-10%

5.8.4 Risicohouding en governance

De kwantitatieve risicohouding is in overleg met cao-partijen, horende het advies van het verantwoordingsorgaan, vastgesteld. Indien de resultaten in enig jaar beneden de ondergrenzen komen, zal het algemeen bestuur met cao-partijen in overleg treden.

5.9 Haalbaarheidstoets

Het fonds voert ten minste jaarlijks een haalbaarheidstoets uit waarbij met een stochastische benaderingswijze wordt geanalyseerd of het fonds aan zijn verplichtingen op de lange termijn kan voldoen. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Aanvangshaalbaarheidstoets

Met de aanvangshaalbaarheidstoets toont het pensioenfonds bij de introductie van het nieuwe financieel toetsingskader (1 januari 2015) en bij significante wijzigingen van het pensioencontract/de pensioenregeling aan dat het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de gewekte verwachtingen.

Uit de aanvangshaalbaarheidstoets moet blijken dat:

1. het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau boven de door het fonds te kiezen ondergrens voor dit pensioenresultaat blijft;
2. het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is;
3. het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het MVEV wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het VEV te voldoen; en

4. het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweersscenario niet te veel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau, waarbij het fonds hiervoor de maximale afwijking kiest.

De onderdelen 1, 2 en 4 worden gedaan vanuit de feitelijke financiële positie van het fonds. De toetsing van de onderdelen 1 en 2 wordt ook gedaan vanuit de vereiste dekkingsgraad.

Jaarlijkse haalbaarheidstoets

Jaarlijks wordt door de haalbaarheidstoets gemonitord in hoeverre het verwachte pensioenresultaat nog steeds aansluit bij de oorspronkelijk gewekte verwachtingen.

Rekening wordt gehouden met, bij of krachtens ministeriële regeling gestelde regels met betrekking tot de haalbaarheidstoets.

Risicohouding en ondergrenzen

Het algemeen bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan het VEV dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 75%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 75%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een “slechtweersscenario” (lees: 4e percentiel) 25% te bedragen.

Het algemeen bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het VEV voor de Uitkeringenpool: het VEV voor de Uitkeringenpool mag niet lager zijn dan 5% en niet hoger dan 10%.

Procedure uitvoering, vaststelling en verantwoording haalbaarheidstoets

Periodiek wordt een haalbaarheidstoets uitgevoerd die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet van het fonds, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Het algemeen bestuur beslist tijdig welke organisatie de haalbaarheidstoets zal uitvoeren. Bij de invoering van een nieuwe pensioenregeling en bij significante wijzigingen wordt een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd. De eerste aanvangshaalbaarheidstoets is uitgevoerd in verband met de invoering van het nFTK.

Voorafgaand aan de aanvangshaalbaarheidstoets wordt, ná overleg met de sociale partners en in overleg met het verantwoordingsorgaan, door het algemeen bestuur de risicohouding vastgesteld. Na de vaststelling van de risicohouding en de daarbij te hanteren ondergrenzen (zoals benoemd in de paragraaf kwantitatieve risicohouding) wordt de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd.

Met de aanvangshaalbaarheidstoets monitort het pensioenfonds of het verwacht pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het “slechtweersscenario” in lijn zijn met de door het pensioenfonds vastgestelde ondergrenzen. Deze ondergrenzen moeten binnen de risicohouding van het pensioenfonds passen (conform artikel 102a Pw).

Daarnaast laat het pensioenfonds zien dat het premiebeleid realistisch en haalbaar is en dat het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft.

De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets worden met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan besproken. Indien de ondergrenzen worden overschreden, gaat het algemeen bestuur in overleg met sociale partners om de eventuele vervolgstappen te bespreken.

StiPP voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit en rapporteert die uiterlijk 30 juni van het lopende boekjaar aan DNB. Voorafgaand aan de haalbaarheidstoets beoordeelt het algemeen bestuur of de vastgestelde ondergrenzen nog voldoen. De resultaten van de haalbaarheidstoets worden besproken met het verantwoordingsorgaan. Indien de ondergrenzen worden overschreden gaat het algemeen bestuur in overleg met sociale partners om de eventuele vervolgstappen te bespreken. Op het moment dat het bestuur van mening is dat de ondergrenzen aangepast moeten worden, kan het algemeen bestuur de risicohouding na overleg met sociale partners en in overleg met het verantwoordingsorgaan aanpassen.

StiPP neemt de belangrijkste informatie uit de (aanvangs-)haalbaarheidstoets jaarlijks op in het bestuursverslag van het pensioenfonds.

Bij de berekeningen voor de haalbaarheidstoets wordt gebruik gemaakt van de door DNB beschikbaar gestelde uniforme scenarioset.

5.10. Beleid eigenrisicobeoordeling (ERB)

De eigenrisicobeoordeling (ERB) maakt deel uit van het risicomanagement van het fonds. In het kader hiervan dient een pensioenuitvoerder een ERB voor de met pensioenen verband houdende activiteiten op te stellen. Deze ERB moet ook ter beschikking worden gesteld aan de bevoegde autoriteiten (DNB) en moet ook betrekking hebben op risico's in verband met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu, sociale risico's en risico's in verband met waardevermindering van activa van veranderde regelgeving ('stranded assets').

Als integraal onderdeel van het risicomanagement van het fonds dient de ERB als instrument c.q. middel om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie van het fonds, de materiële risico's die het bereiken van de doelstellingen van het fonds kunnen bedreigen, de mogelijke consequenties hiervan voor de financiële opzet en financiële situatie van het fonds als ook voor de pensioenen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Tevens dient de ERB tot het verkrijgen van inzicht in de effectiviteit van het risicomanagement inclusief de aanwezige beheersmaatregelen. Bovendien is de ERB een hulpmiddel bij het nemen van belangrijke strategische beslissingen.

De uitgangspunten van de ERB worden door het algemeen bestuur vastgesteld. Het uitvoerend bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ERB. De resultaten en eventuele daaropvolgende maatregelen worden door het algemeen bestuur besproken en vastgesteld. De sleutelfunctiehouder actuariel en de sleutelfunctiehouder risicobeheer beoordelen de ERB. Het verantwoordingsorgaan wordt geïnformeerd en ontvangt de uitkomsten van de ERB.

5.10.1 Wijze van uitvoering ERB

StiPP voert minimaal één maal per drie jaar een ERB uit. Daarnaast wordt een ERB – eventueel met een beperktere scope, een 'deel-ERB' – uitgevoerd in onderstaande gevallen:

- Bij materiële wijziging van de strategie of de langetermijndoelstellingen;
- Bij significante afname van het eigen vermogen;
- Bij het niet meer voldoen aan solvabiliteitseisen;
- Bij aanpassingen in wet- en regelgeving die een significante invloed hebben op het fonds;

- Bij wijzigingen die een significante invloed hebben op de beleggingsovertuigingen en/of het strategische beleggingsbeleid;
- Bij substantiële (verwachte) afname van het aantal deelnemers of de pensioenverplichtingen het in het fonds;
- Bij een wijziging die een significante invloed heeft op de pensioenregeling(en) van het fonds.

Een ERB wordt uitgevoerd met behulp van de meest actuele cijfers van het fonds. Vanuit de actuele cijfers wordt, rekening houdend met historische gegevens, bekende feiten en toekomstverwachtingen, een financiële projectie voor een periode van vijf jaar berekend. Dit geschiedt aan de hand van verschillende scenario's gemaakt. Hiermee wordt een scenario-analyse verkregen die inzicht geeft in:

- De impact op de pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden
- De impact op het pensioenfonds, waaronder de financiële opzet
- De impact van nieuwe en opkomende risico's

De scenario's dienen de materiële risico's te omvatten die het fonds loopt. Hiertoe worden de risico's geïdentificeerd die de realisatie van de doelstellingen van het fonds bedreigen. Voor de identificatie van deze risico's wordt gebruikt gemaakt van de beoordeling uit het risicomanagementproces van het fonds, zoals vastgelegd in het Beleid Integraal Risicomanagement. Daarnaast kunnen uit andere bronnen gebeurtenissen in de interne en externe omgeving geïdentificeerd worden, die risico's zijn of kunnen worden voor het pensioenfonds.

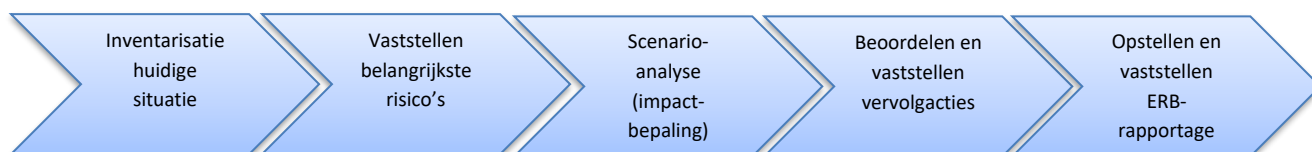
Op basis van de resultaten van de scenario-analyse wordt bepaald of de strategie c.q. de verwachte financiële opzet van het fonds, het risicomanagement van het fonds en de materiële risico's onvoldoende op elkaar aansluiten en er zodoende aanvullende (beheers)maatregelen nodig zijn. Deze vormen aanleiding voor het vaststellen van te treffen vervolgacties.

Over elke uitgevoerde ERB wordt schriftelijk gerapporteerd door het algemeen bestuur. De rapportage bevat minimaal de volgende onderdelen:

- Een beschrijving van de wijze waarop de ERB in de besluitvormingsprocessen van het fonds geïntegreerd is;
- Een beoordeling van de financiële positie en/of opzet van het fonds;
- Een beoordeling van de risico's voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden met betrekking tot hun pensioenen;
- Een beoordeling van de doelmatigheid van het risicomanagement;
- Een kwalitatieve beoordeling van de operationele risico's;
- Indien dit van toepassing is: een beoordeling van nieuwe, opkomende risico's, met inbegrip van risico's die met klimaatverandering, het gebruik van hulpbronnen en het milieu verband houden, sociale risico's en risico's in verband met de waardevermindering van activa als gevolg van veranderde regelgeving;
- De vervolgacties voor het inrichten van eventuele aanvullende (beheers)maatregelen.

Na vaststelling van de (ERB-)rapportage, wordt deze aan de toezichthouder beschikbaar gesteld.

Op hoofdlijnen ziet de uitvoering van een ERB er zodoende als volgt uit:

6. Vermogensbeheer

In deze paragraaf wordt het beleggingsbeleid van het fonds beschreven. Eerst wordt ingegaan op de opzet en uitvoering van de vermogensbeheeractiviteiten. Vervolgens wordt ingegaan op het strategische beleggingsbeleid.

In het strategische beleggingsbeleid is het (langetermijn-) beleggingsbeleid van StiPP beschreven. In het strategische beleggingsbeleid staan de volgende onderdelen beschreven:

- de doelstelling en risicobereidheid van StiPP;
- de doelstelling en restricties van het strategisch beleggingsbeleid;
- de organisatie van het beleggingsproces;
- het beleggingsproces;
- de strategische beleggingsportefeuille;
- de beheersing van de beleggingsportefeuille.

Naast het strategische beleggingsbeleid wordt jaarlijks een beleggingsplan opgesteld, waarin wordt ingegaan op de uitvoering van het beleggingsbeleid en speerpunten in het betreffende jaar. Het beleggingsplan is daarmee een verdere verfijning van het strategisch beleggingsbeleid en dient te passen binnen de kaders van het strategische beleggingsbeleid.

Het strategische beleggingsbeleid ligt in beginsel voor drie jaar vast, waarbij het beleggingsplan jaarlijks wordt geactualiseerd. De Abtn, het strategische beleggingsbeleid, het jaarlijkse beleggingsplan en het risicomangementbeleid dienen in samenhang te worden beschouwd. Omdat er naar wordt gestreefd om de teksten zo veel als mogelijk in slechts één van de genoemde documenten (het meest relevante) op te nemen, wordt in dit hoofdstuk waar van toepassing naar de relevante teksten in genoemde documenten gerefereerd. In bijlage III is de verklaring inzake beleggingsbeginselen van het fonds opgenomen.

6.1. Opzet en uitvoering vermogensbeheeractiviteiten

6.1.1 Organisatie vermogensbeheer

Het algemeen bestuur van het fonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Het uitvoerend bestuur heeft een voorbereidende en adviserende rol inzake het strategische beleggingsbeleid richting het algemeen bestuur. De vermogensbeheerders zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid.

Hoofdstuk 5 van het strategische beleggingsbeleid bevat een verdere omschrijving van de verantwoordelijkheden van alle bij het vermogensbeheer betrokken organen en organisaties. Deze zijn verder uitgewerkt in een verantwoordelijkhedenmatrix (RACI-matrix).

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan VLKIM. Het algemeen bestuur heeft gekozen voor een model met fiduciair management. De fiduciair manager voert binnen de in het strategische beleggingsbeleid en beleggingsplan opgestelde doelstellingen en restricties het operationele beleggingsbeleid uit. Het algemeen bestuur van StiPP heeft ervoor gekozen om een deel van het beleggingsproces uit te besteden aan een fiduciair manager omdat het de mogelijkheid van een integraal overzicht over de hele balans inclusief verplichtingen biedt en omdat het risicomangement van de integrale portefeuille beter te organiseren en te monitoren is.

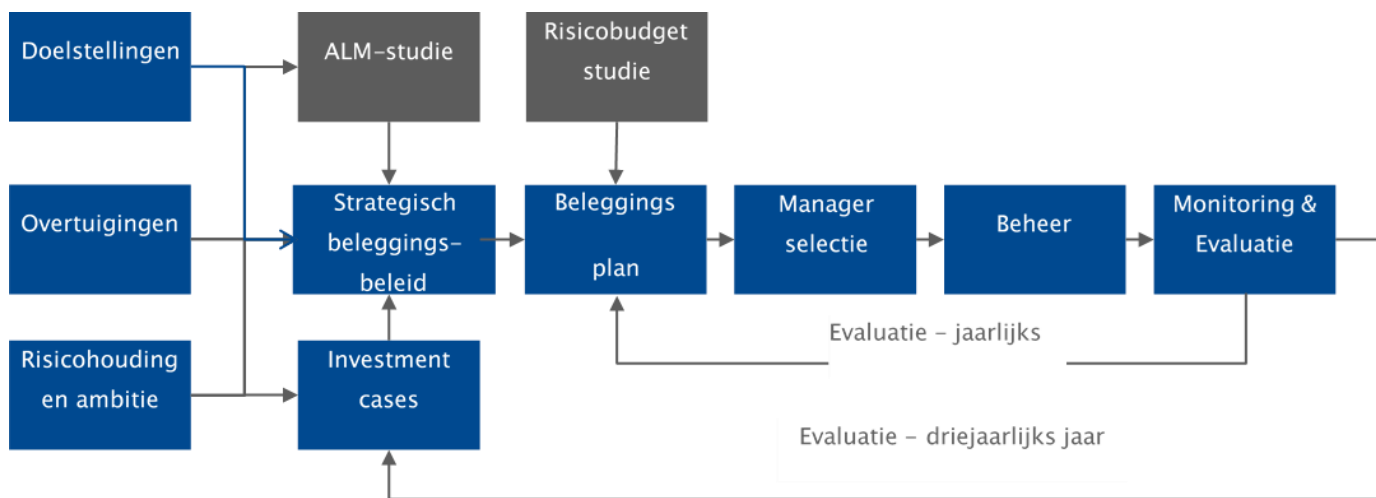
De rol- en taakverdeling tussen algemeen bestuur en het uitvoerend bestuur en de fiduciair manager is als volgt:

- strategie/advies: algemeen bestuur en uitvoerend bestuur, ondersteund door de externe beleggingsadviseur;
- uitvoering/aansturing portefeuille/ controle/rapportage: fiduciair manager;
- monitoring/evaluatie: uitvoerend bestuur

6.1.2 Beleggingsproces

Het beleggingsproces is in detail beschreven in hoofdstuk 6 van het strategische beleggingsbeleid. Derhalve wordt de tekst hier beperkt tot de hoofdlijnen.

Onderstaand schema vat de beleggingscyclus van StiPP samen.

Het beleggingsproces (of de beleggingscyclus) geeft de stappen weer die StiPP periodiek doorloopt om achtereenvolgens de volgende punten vast te stellen:

1. de doelstellingen en beleidsuitgangspunten van het beleggingsbeleid (waaronder de risicohouding van het fonds);
2. de keuze voor het strategische beleggingsbeleid vanuit de doelstellingen en beleidsuitgangspunten;
3. het jaarlijkse beleggingsplan binnen de kaders en grenzen van het strategische beleggingsbeleid;
4. de implementatie en de eventuele uitbesteding van de uitvoering van het strategische beleggingsbeleid;
5. de monitoring van de voorgaande stappen op basis van een rapportagekader;
6. de evaluatie en (waar nodig) bijsturing van het beleidskader en/of de (strategische) portefeuille.

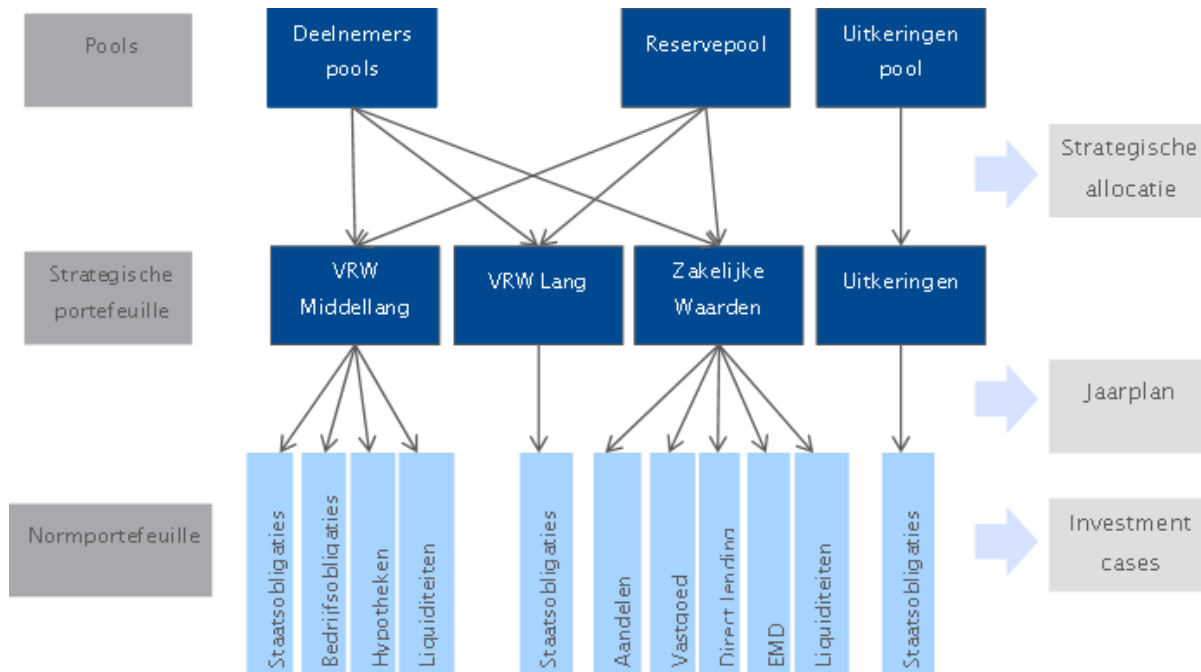
Doelstellingen en beleidsuitgangspunten

Het algemeen bestuur bepaalt de doelstelling van het beleggingsbeleid en stelt de risicohouding en risicobereidheid vast in overleg met de raad van toezicht en cao-partijen, horende het advies van het verantwoordingsorgaan. Ook heeft het investment beliefs, zijnde de beleidsuitgangspunten voor de beleggingen, vastgesteld.

Strategisch beleggingsbeleid

StiPP heeft ervoor gekozen om binnen de beleggingsportefeuille onderscheid te maken tussen vier onderliggende beleggingsportefeuilles: de portefeuilles zakelijke waarden, vastrentende waarden met

middellange duratie, vastrentende waarden met lange duratie en de uitkeringenportefeuille. Belangen in deze portefeuilles worden gehouden door participerende 'pools': de 'Reservepool', 'Deelnemerspool' (acht leeftijdsgroepen) en de 'Uitkeringenpool'. Deze laatste is dezelfde als de uitkeringenportefeuille. De opzet met portefeuilles en pools past bij een zo efficiënt mogelijke uitvoering van het vermogensbeheer. Deze opzet is in onderstaand schema weergegeven.

De strategische allocatie van de Deelnemerspools naar de drie portefeuilles wordt in beginsel elke drie jaar geanalyseerd met behulp van een ALM (asset liability management)-studie. Voor de Uitkeringenpool en de Reservepool is het strategische beleggingsbeleid direct gebaseerd op de doelstelling van die pools. Indien wenselijk, worden deze strategieën ook in een ALM-studie nader getoetst.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) vormt een integraal element van het beleggingsbeleid. StiPP is van mening dat MVB-beleggen bijdraagt aan haar lange termijn doelstelling en onderdeel is van haar fiduciaire taak.

Het belang van maatschappelijk verantwoord beleggen is tevens vastgelegd in de investment beliefs: 'Maatschappelijk verantwoord beleggen vormt een integraal element van het beleggingsbeleid.' Mede op basis van dit investment belief heeft StiPP de volgende uitgangspunten voor MVB gedefinieerd:

- StiPP gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG⁴-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen dan bedrijven die dat niet doen.
- StiPP is zich bewust van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen en ziet het als haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om hier bewust invulling aan te geven.

⁴ Environmental, Social en Governance. Verzameltermen die vaak gebruikt worden voor een set van criteria waarop MVB-beleid kan worden ingericht.

- Bij beleggingsbeslissingen en het beleggingsproces is de verwachte MVB-impact onderdeel van de besluitvorming.
- StiPP voert een uitsluitingenbeleid en een engagementbeleid waarover verantwoording wordt afgelegd en waar het fonds op aanspreekbaar is.
- Beleggingen worden (door een externe partij) gescreend op internationale normen en waarden.
- StiPP heeft ook aandacht voor de mogelijke negatieve consequenties die een (te) strikt MVB-beleid kan hebben op de omvang van het belegbaar universum, het kostenniveau en de rendements- en risicoverwachtingen.

De grondslagen van het MVB-beleid van StiPP worden gestuurd door de Global compact-criteria van de Verenigde Naties, waarop zowel het uitsluitingsbeleid, de dialoog (engagement) als het stembeleid is gebaseerd. Dit is de basis van het MVB-beleid van StiPP, aangevuld met de uitsluitingscriteria ten aanzien van controversiële wapens, tabak, betrokkenheid bij kinderarbeid en kolenmijnen en -centrales.

In aanvulling hierop beoogt StiPP een hoger ambitieniveau na te streven, mede op basis van het risicobereidheidsonderzoek onder StiPP deelnemers in 2019 en 2022. Daarbij krijgen de volgende doelstellingen extra aandacht:

1. De introductie van sustainable development goals (SDG's) van de Verenigde Naties, c.q. duurzame energie en klimaat (nrs. 7 & 13) en gezondheid en welzijn (nr. 3).
2. Een zwaarder gewicht van ESG ratings in de benchmarkkeuze en portefeuilleconstructie, volgens 'best in class' principes.
3. Een streefwaarde van 20% green bonds binnen de staatsobligatieportefeuille.
4. De mogelijkheid van impactbeleggingen.
5. Het thema klimaat en duurzame energie.

StiPP committeert zich aan de doelstelling van het Parijs akkoord voor een CO₂-neutrale economie c.q. beleggingsportefeuille in 2050. Daartoe heeft StiPP de EU CBT-benchmark gedefinieerd als maatstaf voor deze meerjarendoelstelling.

Het volledige MVB-beleid van StiPP is vastgelegd in het document "Maatschappelijk verantwoord beleggen- & betrokkenheidsbeleid - Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten".

Investment cases

Het algemeen bestuur stelt vast welke beleggingscategorieën voor StiPP geschikt zijn om eventueel in te beleggen. Dit wordt vastgelegd in de investment cases, waarin de beleggingscategorieën aan de investment beliefs van het pensioenfonds worden getoetst. De investment case van een beleggingscategorie vormt het uitgangspunt bij de uitvoering van het beheer van de betreffende beleggingscategorie. De investment case geeft (op hoofdlijnen) aan wat StiPP met de beleggingscategorie beoogt, op welke wijze StiPP wil beleggen in die betreffende categorie en wat daarbij de (risico)begrenzingsen zijn bij het beheer van de betreffende categorie.

Jaarlijks beleggingsplan

Jaarlijks wordt een beleggingsplan opgesteld waarin de te voeren normportefeuille en het operationele beleggingsbeleid voor het komende jaar nader worden geconcretiseerd binnen de kaders en risicogrenzen van het strategische beleggingsbeleid.

De jaarlijkse aanpassingen in de normportefeuille zijn doorgaans beperkt. Dat sluit aan bij de overtuiging dat StiPP geen tactisch beleid wenst te voeren. Anderzijds wil StiPP de ogen niet sluiten voor wijzigende marktomstandigheden en macro-economische risico's. Daarom wordt jaarlijks beoordeeld of wijzigingen in de normportefeuille dienen te worden doorgevoerd.

Selectie externe vermogensbeheerders

Wanneer is besloten in welke beleggingscategorieën wordt belegd en hoe het fonds hierin wil beleggen, wordt het selectieproces opgestart. Het proces van managerselectie wordt in opdracht van het uitvoerend bestuur uitbesteed aan de fiduciair manager. Wanneer daar aanleiding toe is, zet het uitvoerend bestuur een selectie-opdracht uit bij de fiduciair manager, rekening houdend met de algemene en StiPP-criteria voor managerselectie die zijn vastgesteld door het algemeen bestuur en zijn vastgelegd in de verschillende investment cases. Het managerselectiebeleid is vastgesteld binnen de kaders van het uitbestedingsbeleid van StiPP. Op basis van de analyse en voorstellen van de fiduciair manager besluit het uitvoerend bestuur over de selectie van een externe manager. StiPP heeft de governance rond dit proces, de keuze voor de benchmarks en de criteria die dienen te worden gehanteerd bij het selecteren van externe vermogensbeheerders verder vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid. In de investment cases zijn nadere criteria voor de te selecteren externe vermogensbeheerders vastgelegd.

Monitoring

De externe vermogensbeheerders die door StiPP zijn geselecteerd, worden door de fiduciair manager gemonitord. Het monitoren gebeurt op continue basis. De monitoring wordt periodiek conform vaste procedures uitgevoerd. Vervolgens wordt hierover aan het uitvoerend bestuur gerapporteerd.

Evaluatie

De evaluatie van een externe vermogensbeheerder is een continu proces. Het is de resultante van het monitoring proces dat gedurende het jaar plaatsvindt, maar op gezette tijden wordt geformaliseerd. Naast de continue evaluatie die voortvloeit uit de monitoring is er ook minimaal een jaarlijkse - en 3-jaarlijkse formele evaluatie.

6.2. Strategisch beleggingsbeleid

6.2.1 Doelstelling ten aanzien van het vermogen

De doelstelling van het beleggingsbeleid wordt geformuleerd vanuit de risicohouding. StiPP maakt hierbij een afweging tussen acceptabel risico en een zo goed mogelijk rendement. De hoogte van het pensioen is daarnaast mede afhankelijk van de premie en deze premie wordt door de cao-partijen vastgesteld. Aan het rendement hebben zowel cao-partijen als StiPP geen cijfermatige doelstelling gekoppeld, omdat wijzigende marktomstandigheden leiden tot andere rendementsverwachtingen. De rendementen dienen marktconform te zijn, ofwel in lijn te liggen met de rendementen van andere partijen (institutionele beleggers of benchmarks) met eenzelfde risicoprofiel.

Met het beleggingsbeleid streeft StiPP naar het behalen van (1) een passend lange termijn rendement ten behoeve van de jonge (gewezen) deelnemers in het pensioenfonds en (2) het zekerstellen van de nominale pensioenuitkering voor de oudere (gewezen) deelnemers. Om de duale doelstelling (rendement voor jongeren en zekerheid voor ouderen) te bereiken maakt StiPP onderscheid in een Deelnemerspool (actieve en gewezen deelnemers) en een Uitkeringenpool (gepensioneerden). Daarnaast is er een Reservepool waarin feitelijk het eigen vermogen van het fonds belegd wordt en welke (ook) dient als buffer voor onvoorziene omstandigheden.

De doelstelling per pool is als volgt:

Deelnemerspool

Deelnemers bouwen pensioen op in de Basisregeling en de Plusregeling. De Deelnemerspool bevat het vermogen van de actieve en gewezen deelnemers. Er wordt geen onderscheid gemaakt in het beleggingsbeleid tussen de Basisregeling en de Plusregeling. Het beleggingsbeleid van de Deelnemerspool

onderscheidt acht leeftijdsgroepen. Daarmee wordt het beleggingsrisico geleidelijk afgebouwd richting de pensioendatum. Dit wordt lifecycle-beleggen genoemd.

De doelstelling van de jongste leeftijdsgroep is het behalen van een positief rendement op het vermogen. Voor de leeftijdsgroepen daarna (met steeds oudere deelnemers) verschuift de doelstelling geleidelijk naar het beperken van het inkooprisico op pensioendatum. Na pensionering streeft StiPP naar het zekerstellen van de nominale pensioenuitkering. StiPP biedt vooralsnog geen variant 'doorbeleggen' aan waarbij voor gepensioneerden wordt gestreefd naar pensioenverhogingen. Zij biedt wel tot aan de pensioendatum een lifecycle 'doorbeleggen' aan. Daarmee wordt het beleggingsrisico minder snel afgebouwd en kan een deelnemer tijdens de opbouwfase voorsorteren op doorbeleggen na de pensioendatum (bij een andere uitvoerder dan StiPP). In de lifecycle 'doorbeleggen' is het zakelijke-waardenrisico gemitigeerd tot de gemiddelde allocatie naar zakelijke waarden van de aanbieders in de markt.

Uitkeringenpool

De Uitkeringenpool belegt de middelen ten behoeve van de ingegane pensioenen van het fonds. Het pensioenfonds kent geen indexatiedoelstelling voor de ingegane pensioenen. Daarom is de doelstelling van de Uitkeringspool om met een laag risico aan de nominale verplichtingen (toegezegde verplichtingen) te voldoen. De Uitkeringenpool wordt separaat beheerd gezien de afwijkende doelstelling ten opzichte van de leeftijdsgroepen. In de Uitkeringspool wordt volledig in (veilige) staatsobligaties belegd, waarbij de looptijden aansluit bij de duur van de pensioenuitkeringen.

Reservepool

De Reservepool betreft het beleggen van het eigen vermogen van het fonds en heeft als functie te dienen als buffer, met name voor onvoorziene omstandigheden. De beleggingsmix van de Reservepool is zodanig dat deze overeenkomt met de verschillende doelen die de Reservepool heeft.

De doelen van de Reservepool kunnen worden opgedeeld in een aantal componenten. Deze componenten, zijnde verplichtingen aan de passivazijde van de balans van het fonds, zijn weergegeven in onderstaande tabel. Daarnaast staat bij elke component een beleggingsbeleid vermeld. Door de Reservepool te beleggen gelijk aan de aard van de componenten (verplichtingen), zal de totale waarde van de Reservepool beter meebewegen met de totale waarde van de verschillende componenten aan de verplichtingenkant.

Onderdelen reservepool	
Categorie	beleggingsbeleid conform
Verplichtingen AO	Duratie verplichtingen AO
VEV voor verplichtingen AO	Duratie verplichtingen AO
MVEV - Deelnemers	Gemiddelde deelnemer
MVEV - Risicokapitaal	Vastrentend lang
Arbeidsongeschiktheidsrisico	Duratie verplichtingen AO
Extra benodigd vermogen dlnrs.	Gemiddelde deelnemer
Algemene reserve	Gemiddelde reservepool
Totaal belegd vermogen	

De balansstructuur en beleggingsstrategie van de Reservepool worden jaarlijks geanalyseerd, geëvalueerd en vastgesteld in het beleggingsplan. Dit resulteert in de volgende normwegingen voor 2025 voor de Reservepool:

Reservepool Weging	Weging
Zakelijke waarden	30%
Vastrentende waarden duratie middellang	35%
Vastrentende waarden duratie lang	35%

6.2.2 Strategische portefeuille

StiPP heeft in 2023 een nieuwe ALM-studie uitgevoerd. De langetermijnhorizon van StiPP, de risicohouding en de beleggingsbeginselen van het fonds zijn hierbij onveranderd gebleven. De ALM-studie 2023 had als doel om te onderzoeken of een offensievere lifecycle mogelijk is binnen de (onveranderde) risicohouding.

Het algemeen bestuur heeft op basis van de ALM-studie besloten tot twee belangrijke aanpassingen:

- De allocatie naar zakelijke waarden wordt verhoogd. Voor de jongste leeftijdsgroep betekent dit een allocatie naar zakelijke waarden van 80% (versus 70% voorheen);
- De afbouw van beleggingsrisico door een verlaging van zakelijke waarden start op een latere leeftijd: voorheen werd het zakelijke-waardenrisico afgebouwd vanaf 47 jaar, dit wordt aangepast in een afbouw van zakelijke-waardenrisico vanaf 52 jaar. Dit betekent dat de jongste leeftijdsgroep groter wordt, tot 52 jaar.

Het gewijzigde beleid is ingegaan op 1 februari 2025.

Deelnemerspools

De strategische mix kent voor de jongste leeftijdsgroep een allocatie naar de portefeuille zakelijke waarden van 80%, waarbij het risico voor de oudere deelnemers in de opbouwfase wordt gedempt door vanaf leeftijd 52 te beginnen met het afbouwen van het risico. Er worden acht leeftijdsgroepen onderscheiden in de lifecycle.

Het strategische beleggingsbeleid op hoofdlijnen is als volgt:

Weging portefeuilles per leeftijdsgroep – vast beleggen	21+	16-20	11-15	9-10	7-8	5-6	3-4	1-2

	<52	52-54	55-56	57-58	59-60	61-62	63-64	65 – PD*
Zakelijke waarden	80%	73%	66%	54%	42%	31%	19%	8%
Vastrentende waarden duratie middellang	20%	14%	12%	16%	18%	20%	23%	25%
Vastrentende waarden duratie lang	0%	13%	22%	30%	40%	49%	58%	67%

* Pensioendatum

Ondanks dat StiPP zelf geen variabele uitkering aanbiedt, is het wettelijk verplicht een lifecycle aan te bieden die hier op voorsorteert. Indien een deelnemer kiest voor doorbeleggen na de pensioendatum, kan hij vanaf 10 jaar voor pensioendatum hiervoor een keuze maken. Vanaf leeftijd 57 beleggen deelnemers die kiezen voor doorbeleggen tot aan pensioendatum conform de lifecycle 'doorbeleggen'. Het strategische beleggingsbeleid voor de lifecycle 'doorbeleggen' is als volgt:

Weging portefeuilles per leeftijdsgroep – variabel beleggen	21+	16-20	11-15	9-10	7-8	5-6	3-4	1-2
	<52	52-54	55-56	57-58	59-60	61-62	63-64	65-PD*
Zakelijke waarden	80%	73%	66%	62%	56%	49%	43%	37%
Vastrentende waarden duratie middellang	20%	14%	12%	11%	15%	20%	24%	28%
Vastrentende waarden duratie lang	0%	13%	22%	27%	29%	31%	33%	35%

* Pensioendatum

Strategische beleggingsportefeuilles

Binnen de strategische beleggingsportefeuilles zakelijke waarden, vastrentende waarden middellang en vastrentende waarden lang wordt belegd in verschillende beleggingscategorieën. In het strategische beleggingsbeleid en het jaarlijkse beleggingsplan zijn de strategische gewichten, de bandbreedtes en de benchmarks van deze categorieën opgenomen.

Renteafdekking

Op pensioendatum kopen deelnemers van het opgebouwde pensioenkapitaal een pensioenuitkering tegen de inkoopoptarieven die op dat moment gelden. Het inkooptarief is afhankelijk van actuariële assumpties en de rentestand op de pensioendatum.

In de opbouwfase wordt de afdekking van het renterisico bewust stapsgewijs opgebouwd, omdat de deelnemer anders op pensioendatum veel inkooprisico loopt. Het renterisico wordt meer afgedekt naarmate de deelnemer ouder wordt.

In het strategische beleggingsbeleid en het jaarlijkse beleggingsplan zijn de samenstellingen van de duratie en van de renteafdekking weergegeven voor de verschillende leeftijdsgroepen.

Valuta-afdekking

Valutarisico wordt door het pensioenfonds gezien als een risico waar op lange termijn geen rendement tegenover staat. Het uitgangspunt is daarom dat het valutarisico deels wordt afgedekt naar de euro. De strategische onderbouwing hiervoor ligt bij de ALM-studie. Jaarlijks wordt in de risicobudgetstudie de valuta-afdekking onderzocht en vastgelegd in het jaarlijkse beleggingsplan.

Voor de beleggingen in ontwikkelde landen in de zakelijke-waardenportefeuille geldt dat in de risicobudgetstudie wordt beoordeeld door het bestuur of het valutarisico afgedekt dient te worden.

Valuta-exposures in beleggingen in opkomende landen worden niet afgedekt vanwege de complexiteit en hogere kosten van het afdekken (omdat de markt voor valutaderivaten minder liquide is).

In de overige beleggingsportefeuilles worden geen vreemde valuta's opgenomen. Eventueel valutarisico binnen de vastrentende waarden wordt volledig afgedekt.

6.2.3 Wijze van risicometing en -beheersing

De fiduciair manager beheert het vermogen binnen de vastgestelde risicokaders. Daarbij heeft StiPP een aantal risicorestricties gedefinieerd welke zijn vastgelegd in de beleggingsrichtlijnen welke jaarlijks worden opgesteld bij het beleggingsplan. Dit betreft risicorestricties op verschillende niveaus in de portefeuille: totaal vermogen, per strategische beleggingsportefeuille, per pool, voor de leeftijdsgroepen, etc. Ook zijn er restricties opgesteld ter beperking van het risico bij pensioeninkoop.

Verder heeft StiPP in de investment cases per beleggingscategorie restricties opgenomen. Het pensioenfonds hanteert deze restricties als "richtinggevend". Het is mogelijk dat niet op elk moment aan alle restricties kan worden voldaan (of dat daar andere nadelen aan kleven). Middels rapportages wordt periodiek gereflecteerd in hoeverre hier aan wordt voldaan. Daarnaast worden de investment cases in een 3-jaarlijkse cyclus formeel geëvalueerd. Het kan immers zo zijn dat op enig moment (door bijvoorbeeld gewijzigde marktomstandigheden) niet meer aan alle voorwaarden wordt voldaan. Dat is een reden om op dat moment de investering te heroverwegen, zonder dat het pensioenfonds zichzelf verplicht om per definitie afscheid te nemen van de betreffende beleggingscategorie.

De risicobeheersing is verder vormgegeven door randvoorwaarden met betrekking tot de bandbreedtes, het herbalanceringsbeleid en risicorestricties. De vermogensbeheerders dienen deze restricties te respecteren. Door middel van rapportages door de vermogensbeheerders wordt de naleving van deze voorwaarden gecontroleerd door het (uitvoerend) bestuur. Naast deze systematiek heeft het algemeen bestuur een custodian geselecteerd die een onafhankelijke waardering en performancemeting verzorgt. Hierdoor kan het fonds onafhankelijk van de fiduciair manager toetsen of het beleggingsbeleid binnen de gestelde grenzen wordt ingevuld. De custodian rapporteert direct aan het pensioenfonds.

Binnen vermogensbeheer spelen diverse risico's zoals (niet limitatief):

- marktrisico;
- renterisico;
- kredietrisico;
- concentratierisico;
- liquiditeitsrisico;
- operationeel risico.

In het jaarlijkse beleggingsplan wordt omschreven hoe deze risico's worden beheerst.

De beleggingsresultaten worden per maand en per kwartaal door de fiduciair manager gerapporteerd en door het uitvoerend bestuur van het pensioenfonds geanalyseerd. In de rapportage wordt aangegeven of en op welke wijze is voldaan aan de vooraf vastgestelde risicolimieten, waaronder minimum en maximum allocatie van de beleggingscategorieën en valuta. Tevens wordt de performance vergeleken met de vooraf vastgestelde benchmarks.

De vermogensbeheerder levert hierbij tevens een attributieanalyse. Middels deze analyse kan de bijdrage van diverse beleidsbeslissingen aan de performanceverschillen met de benchmark worden toegewezen.

6.2.4 Overige richtlijnen

Herbalanceringsbeleid

Er wordt maandelijks geherbalanceerd naar de normwegingen, zoals vastgelegd in het beleggingsplan.

- De verhoudingen tussen de strategische beleggingsportefeuilles worden iedere maand voor elke leeftijdsgroep geherbalanceerd naar de norm.
- De benchmarkwegingen binnen de zakelijke-waardenportefeuille, de 'vastrentend middellang'-portefeuille en de 'vastrentend lang'-portefeuille worden op maandbasis geheralloceerd naar de normweging.
- De benchmarkwegingen binnen de Uitkeringsportefeuille (Uitkeringspool) worden op kwartaalbasis met een maand vertraging geheralloceerd.

De herbalancering, alsmede de maandelijke (netto) stortingen of onttrekkingen uit de beleggingsportefeuilles, wordt vormgegeven in het zogenoemde RAM (Risiko Afbouw Model)-proces, waarbij vijf partijen betrokken zijn. Het RAM-proces vormt de spil in de verwerking van de grote geldstromen, waar de mutaties uit de pensioenadministratie, het liquiditeitenbeheer en het vermogensbeheer in samenkomen. Een nadere uitwerking en omschrijving van het RAM-proces is opgenomen als bijlage bij het strategische beleggingsbeleid. Bovendien zijn de afspraken tussen de vijf bij het RAM-proces betrokken partijen vastgelegd in een vijfpartijenovereenkomst. Deze is als bijlage opgenomen in deze Abtn.

Tactisch beleid

StiPP ziet vanuit de risicohouding en de investment beliefs geen toegevoegde waarde in het actief afwijken van de normportefeuille. StiPP voert derhalve geen tactisch beleid uit.

Derivatenbeleid

Het direct gebruik van derivaten op naam van het pensioenfonds is uitsluitend toegestaan ten behoeve van valuta-afdekking. Binnen de beleggingsfondsen kunnen derivaten worden toegepast voor efficiënt portefeuillebeheer. In het strategische beleggingsbeleid is het derivatenbeleid – o.m. ten aanzien van collateral management – alsmede het tegenpartijbeleid ter zake derivaten opgenomen. (Zie ook hieronder.)

Uitlenen van effecten

Het fonds is terughoudend ten aanzien van beleggingsfondsen die gebruik maken van securities lending. Deze beleggingsfondsen worden echter niet bij voorbaat uitgesloten. Het beleid van StiPP met betrekking tot securities lending is opgenomen in paragraaf 8.11 van het strategische beleggingsbeleid.

Tegenpartijbeleid

Het afdekken van valutarisico vindt plaats door middel van valutatermijnaffaires (VTA's) welke worden afgesloten met een tegenpartij. Voor het daarbij optredende tegenpartijrisico hanteert het fonds een tegenpartijbeleid dat gebaseerd is op strikte selectie van tegenpartijen. Dit beleid is nader uitgewerkt in paragraaf 8.9 van het strategische beleggingsbeleid.

Collateral management

Bij het gebruik van VTAs bestaat het risico dat een tegenpartij niet kan voldoen aan de verplichtingen onder bestaande derivatencontracten, waardoor het risico bestaat op een financieel verlies.

Onderpanduitwisseling (collateral management) beoogt dit kredietrisico op tegenpartijen te minimaliseren. StiPP stelt hier strikte eisen aan die nader zijn uitgewerkt en zijn vastgelegd in paragraaf 8.10 van het strategische beleggingsbeleid.

7. Continuïteits- en financieel crisisplan

In het Continuïteits- en financieel crisisplan is door het algemeen bestuur het beleid vastgelegd dat wordt gehanteerd in crisissituaties. Het Continuïteits- en financieel crisisplan is opgenomen als bijlage bij de Abtn. Het Continuïteits- en financieel crisisplan geeft een beschrijving van maatregelen die StiPP op korte termijn kan inzetten, als de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt bedreigd en/of de dekkingsgraad zich bevindt op of zich snel beweegt richting kritieke waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. De doelstelling van StiPP betreft de bescherming van deelnemers tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom en overlijden. StiPP draagt hierbij zorg voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de pensioenregeling in de uitzendbranche. De pensioenregeling van StiPP is, zowel voor de Basisregeling als voor de Plusregeling, tot het moment van pensionering een beschikbare-premieregeling. Dit betekent dat tot het moment van pensionering de risico's voor het pensioenfonds beperkt zijn. Het grootste risico, waaronder het beleggingsrisico, ligt tot pensionering bij de actieve en gewezen deelnemers. Vanaf het moment van pensionering voert het pensioenfonds een beleid, waarin de verwachte uitgaande kasstroom gematcht wordt met beleggingen in hoogwaardige staatsobligaties. Derhalve dient te worden opgemerkt dat de kans op een financiële crisissituatie zeer beperkt is. De maatregelen in het continuïteits- en financieel crisisplan beschrijven mogelijke sturingsmiddelen die tijdens een continuïteits- en/of financiële crisis ingezet kunnen worden. In het geval van een financiële crisis zal het bestuur een afweging maken over het inzetten van deze maatregelen. Het is immers vooraf onmogelijk om alle facetten van een continuïteits- en/of financiële crisissituatie volledig in te schatten.

Het Continuïteits- en financieel crisisplan is als in bijlage V in deze Abtn opgenomen.

8. Toekomstvisie

In november 2024 heeft het bestuur de speerpunten voor 2025 opgesteld. De speerpunten zijn toegevoegd in de bijlagen behorende bij deze Abtn.

Bijlagen

Bijlage I: Fondsdocumenten

StiPP beschikt over de onderstaande documenten. Voor zover deze niet via de website van het fonds www.stippensioen.nl beschikbaar zijn kunnen deze veelal worden opgevraagd bij het bestuurssecretariaat van StiPP.

Verplichtstellingsbeschikking

Statuten

Uitvoeringsreglement

Pensioenreglement(en)

Bestuursverslag en jaarrekening

Beleid Integraal Risicomanagement

Continuïteits- en financieel crisisplan

Strategisch beleggingsbeleid

Beleggingsjaarplan

5-partijenovereenkomst

Strategisch meerjarig communicatiekader

Communicatiejaarplan

Geschiktheidsplan

Opleidingsplan

Vergoedingsregeling

Gedragcode

Integriteitsbeleid

Incidentenregeling

Klokkenluidersregeling

Privacybeleid

Reglementen:

Bestuursreglement

Verantwoordingsorgaan

Sleutelfuncties

Klachtenreglement

Procedure vaststellen (beleids)dekkingsgraad

Bijlage II: Vijfpartijenovereenkomst

Bijlage III: Verklaring beleggingsbeginselen

Bijlage IV: Uitbestedingsbeleid

Bijlage V: Continuïteits- en financieel crisisplan

